

IX. JIRÁSKŮV
HRONOV

1939

Národně - kulturní oslavy
pořádané ÚMDO v Praze

Celý svět
chválí výrobky

Waldes Kof-i-noor

386 patentů
ve většině států

Waldes a spol. Praha XIII

Moderní šatní spinadla. Malokovové zboží

KARO-FRANCKOVKA

ve správné dávce
zlepší každou kávu!

IX. Jiráskův Hronov

Národně-kulturní divadelní oslavy
pořádané Ústřední Maticí divadelního ochotnictva
ve dnech 20. až 27. srpna 1939 v Hronově.

PROGRAM:

1. Neděle 20. srpna

Jiráskovo divadlo

V 19'45: Zpěv. spolek „Dalibor“ z Hronova, B. Smetana: „VĚNO“.
V 19'55: zahajovací proslov starosty ÚMDO. Jul. Mitlöhnera. —
Ve 20 hod.: Divadelní spolek „Kolár“ z Mladé Boleslavi, Karel
Čapek: „R. U. R.“, režie A. Kasal, kamera Pathé 9/14 mm J.
Zahrádka, scéna a film arch. J. Saal, zvuk J. Zima, líčení Vrbický.

2. Úterý 22. srpna

Jiráskovo divadlo

Spolek divadelních ochotníků „Hanka“ ze Dvora Králové n. Lab.,
Vilém Werner: NOVÍ LIDÉ“, režie Jan Růžička, scéna J. Sychra.
(Ve 20 hod.)

3. Čtvrtek 24. srpna

Jiráskovo divadlo

Spolek divadelních ochotníků z Chrudimě, Zd. Němeček: „Most“,
režie Rudolf Panský, scéna Alois Pail. (Ve 20 hodin.)

4. Sobota 26. srpna

Jiráskovo divadlo

Spolek divadelních ochotníků z Pardubic, František Stroupežnický:
„PANÍ MINCMISTROVÁ“, „ZVÍKOVSKÝ RARÁŠEK“, režie obou
her Dr. K. Krpata, výprava obou her Dr. K. Jičínský. (Ve 20 hodin.)

5. Neděle 27. srpna

V 9 hodin ráno: Národní pout' ke hrobu Mistra Aloise Jiráska.
V 15 a ve 20 hodin: Alois Jirásek: „M. D. RETTIGOVÁ“, celostátní
představení sehraji nejlepší ochotnickí herci z Čech. Režie Václav
Zima z Mladé Boleslavi, inscenace arch. J. Saal z Mladé Boleslavi,
provedení, projekce a světla Frant. Prachař z Hronova, scénická
hudba ze skladeb F. X. Duška, A. Filse a P. Vranického v provedení
mladoboleslavského učitelského kvarteta (Jindřich Jäger, F. Seidl,
F. Slaba, V. Krofta) na zvukové aparatuře SAJA, za řízení J. Zimy.
Píseň M. J. Sychry v úpravě Fr. Trhoně a v provedení Zpěváckého
spolku „Dalibor“ z Hronova, za řízení Aug. Ptáčka. Varhany: Jar.
Hepnar z Hronova, líčení: J. Bouška z Jaroměře, kostymy: „Naše
šatna“ z Prahy.

6. Pondělí 28. srpna

Jiráskovo divadlo

Alois Jirásek: „M. D. RETTIGOVÁ“.

Jul. Mitlöhner, starosta ÚMDO.:

Po deváté do Hronova.

Archiv ÚMDO.

Byl to vlastně smělý pokus v roce 1931, když byl pořádán první „Jiráskův Hronov“. Pokus, o jehož opakování nebylo dobře jistoty. Tehdy pořadatelstvo hledalo samo soubory, jež by se podjaly průkopnické práce a jely se svým představením do Hronova. Podobně sestavoval zesnulý př. Lederer, nejzanícenější propagátor „Jiráskova Hronova“, soubor prvního celostátního představení jako jeho režisér. Výsledek tohoto prvního pokusu předčil všechno očekávání. Ještě nebyl zcela ukončen týden slavností, a už bylo jisto, že za rok se ochotnická rodina sejde opět na hronovské scéně při „II. Jiráskově Hronovu“. A letos se sejde po deváté!

Jaký kus historie českého ochotnictva je uložen v těchto devíti ročnících! Není možno ji vylíčit v tomto stručném úvodu k „IX. Jiráskovu Hronovu“. Nepochybuji však že k tomu jednou dojde a pak vynikne, co lásky a nadšení bylo třeba, aby hronovské slavnosti nabyly toho dobrého zvuku a toho významu, který dnes mají. Bude-li mi toho osudem dopřáno, abych měl účast i na příštím „X. Jiráskově Hronovu“, pak bych se rád pokusil o zachycení celého desítiletí poněkud podrobněji, jak mi to moje účast na všech ročnících „Jiráskova Hronova“ dovolí.

Už dnes však možno říci, že „Jiráskovy Hronovy“ prošly vývojovým obdobím, které značí mnohý rozdíl mezi prvním a devátým jejich ročníkem. Především v ochotnictvu samém. K účasti na prvním ročníku byly spolkové soubory hledány, k účasti na devátém se samy hlásí, aby se podrobily předběžné přísné soutěži, jež má vybrati

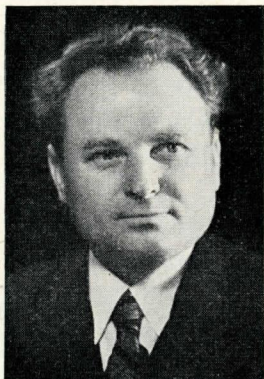
nejlepší z nejlepších. Celkem 22 spolky se letos přihlásily do ušlechtilého zápolení o čest předvésti ukázkou své umělecké práce v Hronově. To je jistě výmluvný důkaz, jak pronikla mezi ochotnictvem myšlenka „Jiráskových Hronovů“. Musila-li polovina spolků svou účast na hronovské soutěži odvolati, není to snížení průkaznosti důkazu, nýbrž jen odraz mimořádnosti poměrů letošního jara, jež znemožnily spolkům pečlivou přípravu. A podobně je tomu i s celostátním představením. Pro první režisér účinkující vyhledával — a nikoli bez obtíží — pro devátý je tolik přihlášených, že režisér má zase obtíž s obsazením, ale nikoli pro nedostatek účinkujících, nýbrž naopak.

Devátý „Jiráskův Hronov“ se však po vnější stránce v něčem podobá prvnímu. N e m á zvláštního rázu. Druhý až osmý měly vždy ráz, který vyjadřoval, které myšlenky byly vedle divadelní části slavnosti věnovány. Ať už to bylo Slovensko Jiráskovi, spisovatelé Jiráskovi či heslo jiné, vždy v tomto rázu bylo vyjádřeno to, k čemu se určitý ročník soustřeďoval. Toho u „IX. Jiráskova Hronova“ není. „Jiráskův Hronov“ jest heslem a rázem sám sobě. Je celý a vždy věnován památce Jiráskově, kterou připomíná ochotnictvo celému národu a celý národ v něm se sklání před světlou památkou svého velikána. Tento úkol, toto poslání „Jiráskova Hronova“ jest už tak jasné, že není třeba slavnostem dávat ještě nějaký druhý ráz. Proto nese letošní ročník jen označení „IX. Jiráskův Hronov - národní a kulturní slavnosti“.

Hlavní důraz je v letošním „Jiráskově Hronovu“ položen na divadelní představení, jež byla tentokrát zařaděna do slavnostního týdne čtyři, kromě představení celostátního. Výsledek soutěže by opravňoval zařadění i dalších souborů, není však možno stanoviti větší počet představení, než je únosné. Nejde tu jen o obecenstvo, nad něž lepšího lze sotva kde nalézt, nýbrž také o přípravu celostátního představení, ke které je třeba jeviště.

Možno říci, že „IX. Jiráskův Hronov“ jest zvnitřněn, poněvadž chce promlouvati především slovy autorů a ušlechtilým zanícením ochotnického umění, které vydává Jiráskovi v počest a národu k slávě nejkrásnější plody své lásky, aby ukázalo, co dovede ze sebe vydati nadšení spojené s vroucností. Nebude veřejných projevů, poněvadž ochotnictvo se od loňska vrátilo na své cestě kousek zpátky a opřelo svou práci především o vlastní divadlo. Proto však nebude „IX. Jiráskův Hronov“ o nic menší, než jeho předchůdci. Bude-li chudší na svém vnějšku, bude o to, a snad o více, bohatší, právě o hloubku citové náplně a o pokornou službu myšlenky národní svébytnosti.

Naše pouť.

Archiv ÚMDO.

„Jiráskův Hronov“ se stává poutním místem českých ochotníků. Veliký mistr slova, kterým dovedl křísit duše a sílit česká srdce, odpočívá po vykonaném díle na tichém hřbitůvku hronovském a věrný český ochotník přichází se každého roku poklonit velikému duchu syna svého národa, poděkovat mu vděčně za vykonanou práci národní a Mistra ujistit, že jeho slova dosud v českých srdcích žijí a na věky budou žít.

V týdnu „Jiráskova Hronova“ klade český ochotník na oltář Jiráskovy památky všechno své nadšení a zanícení pro české divadlo. Vítězové ušlechtilého závodění na poli českého ochotnického divadla ukazují v „hronovském týdnu“ svou vyspělost a úroveň v Jiráskově divadle v Hronově.

Dávno před 23. srpnem — dnem Jiráskova narození, středem hronovského týdne — dějí se v mnohých, národně uvědomělých spolcích a jednotách pečlivé přípravy k dosažení možnosti, sehrátí na jevišti Jiráskova divadla v týdnu hronovském divadelní představení.

Již v prosinci každého roku začínají se přípravy k ušlechtilému a záslužnému závodění souborů, toužících dostati se na program Mistrových oslav. Letos se přihlášily 22 soubory z 19 českých měst, k tomuto krásnému zápolení, a byly to těžké doby letošního roku, které nedovolily některým z nich dodržeti přihlášku. Ale i tak byli jsme svědky usilovného a pilného snažení a v 9 městech jsme mohli přehlédnouti kulturní činnost našich jednot a s uspokojením posouditi uměleckou i technickou úroveň předvedených her. Sledující každým rokem stoupající zájem o soutěže na Jiráskovy slavnosti hronovské, věříme, že první desetiletí položilo pevný základ mohutné národní ochotnické soutěži, která v nedaleké budoucnosti dosáhne pochopení u všech národně cítících ochotnických spolků, vědomých si své úrovně umělecké i programové.

V neděli dne 20. srpna 1939

v Jiráskově divadle v Hronově o 19.45 hodině.

Divadelní spolek „Kolár“ z Mladé Boleslavi

KAREL ČAPEK:

R. U. R.

Režie: A. Kasal. Scéna a film: arch. J. Saal. Zvuk: J. Zima

Kamera Pathé 9/14 mm: J. Zahrádka. Líčení: J. Vrbický.

Hrají:

Harry Domin	Vladimír Zima
Ing. Fabry	Fr. Glanc
Dr. Gall	O. Kovář
Dr. Hallmeier	J. Růžička
Konsul Busman	J. Smutný
Stavitel Alquits	V. Šilhán
Helena Gloryová	Zd. Hromádková
Nána	J. Jandačová
Marius, robot	J. Beneš
Šulla, robotka	V. Jahodová
Radius, robot	R. Misík
Damon, robot	J. Pospíšil
Robot Primus	K. Myšák
Robotka Helena	Z. Bezstarostová

Náš druhý Hronov.

K. Čapka „R. U. R.“ v provedení divadelního spolku Kolár
z Mladé Boleslavě.

Archiv ÚMDO.

Po naší návštěvě o VIII. Jiráskově Hronově, kdy jsme sehráli Dykovu hru „Zmoudření dona Quijota“ v režii V. Zimy, loučili se s námi ochotníci před naším odjezdem písní... nashledanou za rok zas! Není možno vysvětlovati všechny krásné vzpomínky, které v nás zůstávají, ale které nás i zavazují pro příští IX. Jiráskův Hronov.

Je pro nás ctí a uznáním, že i letos jsme jedním ze čtyř divadelních spolků, které se zúčastní letošních oslav, aby vzpomenuły významu Aloise Jirásky více než kdy jindy. Hodláme letos předstoupiti před vybrané hronovské obecnstvo dramatem Karla Čapka „R. U. R.“ Je nutno, abychom předem objasnili náš poměr ke K. Čapkovi a k jeho hře. Nejsme povoláni k tomu, abychom kriticky rozebírali hru Karla Čapka. Čtli jsme články a vzpomínky povolanějších. K. Čapka známe jako velkého básníka, spisovatele a dramatika, který svou tvůrčí schopností je stavěn mezi první ve světové literatuře vůbec.

Čtenáře bude jistě zajímat, že „R. U. R.“ není ani první hra K. Čapka, kterou jsme uvedli na naši mladoboleslavskou scénu a není ani prvním provedením. Během let byli jsme svědky dvou provedení, která v nás zanechala hluboký dojem. První patří zemřelému K. Proxovi, pozdějšímu režiséru Moravsko-ostravského národního divadla, druhé Ing. V. Krausovi a V. Zimovi. Dvě rozdílná pojetí. První zintimnělé a druhé pracující s realisticko-technickými prostředky.

Jestliže jsme nyní po letech chtěli uvést znovu tuto hru na scénu, musili jsme podrobiti naše názory společné kritice. Je naší zásadou pracovati samostatně, nenechati se ovlivňovat jinou realizací chystaného představení. A tak došlo k našemu pojetí „R. U. R.“.

Vycházíme z lidského hlediska, a to doufám i koncepce K. Čapka, který vtiskl svá slova Alquistovi a Náně. Ostatní obyvatelé Ros-

sumova ostrova, se kterými se ve hře setkáváme, jsou jenom hříčkami techniky a pokroku. Klademe veliký důraz na zduchovnění hry, na její intimitu a na krásu slov Čapkových vět, které jsou místy nejenom básní, ale i varováním před zmechanisováním života. K životu je třeba citu a lásky. Toť závěr hry a apothesa myšlenky.

Pravil-li jsem, že klademe velký důraz na mluvené slovo jako herecký projev, nechci tím ovšem snižovati a upíratí význam výtvarníka a technických pracovníků.

Hrстка lidí, pohybujiících se v bouřlivém prostředí, určená k záhubě a řitiící se vlastní silou do ní, byla tvůrčí myšlenkou výtvarníka. Šikmá plocha, vybíhající až do hlediště, nemá jenom účel znázornit a zdůraznit nejistotu života, pohybujiícího se na ní a řitiícího se do záhuby. Tato plocha, vbíhající do hlediště, stává se prostředníkem mezi divákem a hercem, neboť drama, odehrávající se před zrakem diváka, nezůstává jenom jevištní záležitostí, ale přenáší se do obecnstva a to stává se součástí hry. Režiijně využíváme plochy tak, že po počátečním rozmachu, znázorňujícím klid, kdy plocha je zaplněna, poznenáhlu lidstvo v předtuše katastrofy soustřeďuje se na jejím menším úseku, vázáno k sobě jedinou myšlenkou záchrany a vyváznutí.

Ve hře používáme také filmu, jednak jako výtvarného prostředku, jednak jako organického celku. Výtvarným prostředkem stává se v úvodu a na konci. Vysvětluje prostředky abstraktními tvoření se života. Ke konci pak symbolisujícím prvky života. Během hry přenáší diváka do míst, která hrají závažnou roli, jako na př. procházka továrnou a při vyvrcholení dramatické zápletky pád elektrárny.

Dalším naším spolupracovníkem stává se hudba. Je nám průvodcem mluveného slova, podtrhujícím v mnoha místech jeho význam.

Snažil jsem se seznámiti čtenáře s prvky, které se nám staly důležitými pomocníky. Šlo nám o skloubení těchto na první pohled nesourodých prvků v celek tak, aby naše pojetí, zdůrazňující lidství, a duchovní stránky hry, vyznělo v jedinou výslednici.

Diváku budiž pak naše kolektivní práce měřítkem při posuzování výtvarného pochopení a provedení Čapкова „R. U. R.“.

V úterý dne 22. srpna 1939

v Jiráskově divadle v Hronově o 20. hodině.

*Spolek divadelních ochotníků „Hanka“
ze Dvora Králové nad Labem.*

VILÉM WERNER:

Noví lidé

Hra o třech dějstvích. Režie: Jan Růžička. Scéna: J. Sychra.

Hrají:

Václav Junek, středoškolský profesor v. v.	O. Podhradský
Anna, jeho žena	M. Nosková
MUDr. Pavla Řípová	Z. Purkyňová
Ing. Zdeněk Junek	F. Hájek
Jirka Junek	K. Hirsch
Hanča, filmová herečka	M. Ledererová
Vojta Závora, malíř	MUDr. J. Holub
MUDr. Řípa, gynekolog	F. Rovenský
Profesor Dr. Miloš Jůra, šéf kliniky	MUDr. J. Geisler
Franta Cikán	J. Hušner
Barča, služka	M. Sychrová
Marta	N. Burešová
Dáma ve smutku	A. Siedlová
Dáma s pejskem	L. Luthererová
Hlasatel v radiu	J. Růžička
Posel	— * —

Jan Růžička:

K Wernerově hře „Noví lidé“.

Velmi mnoho byla kritisována tato hra, která ve svém podtitulu „Život jde dál“ navazovala na hru téhož autora „Lidé na kře“.

Snad je na tom něco pravdy, že byla napsána velmi rychle a z pudu současného běhu událostí, neb i autor ve svém úvodním slovu mluví o hře tendenční a časové bez dramatické dynamiky, o práci ne právě lehké, do níž skočil se zavázanýma rukama a se snahou oceniti jeho dobrý úmysl a odvalu.

Není tu těch krystalisovaných postav ze hry „Lidé na kře“, kde autor ideově velmi dobře vykresluje přelom starého a mladého světa, jsou tu však lidé, kteří při povahách úplně rozdílných ve svých srdcích najdou velikou společnou bolest a jediný nový závazek pro naši budoucnost v představě nového českého člověka.

A v dnešní čas, kdy již kousíček jsme pokročili dobou od času děje, řekl bych, že tato hra, která v mnohých kritikách byla nepřímou a snad i přímo označována za „kasovní hru autorovu“, dostala již úplně jiný vzhled a její vnitřní hodnota v každém případě stoupla, neboť autor v době úplné desorientace, z které chtěl touto hrou českého diváka vyvésti na kousek kladné a světelné plochy, kde by mohl divák získati kousek svého zdravého a soudného názoru, vložil přece do hry to, na čem dnes tolik pracujeme a po čem tolik toužíme — krásnou představu nového českého člověka, milujícího bez rozdílu svou krásnou vlast a celý český národ.

A právě v tom shledávám i já tu větší hodnotu této hry, která snad přišla dodatečně i bez autorovy vůle, a jsem plně přesvědčen, že pro letošní Jiráskův Hronov tato hra jest velmi vhodnou a že dojde plného pochopení u vybraného obecnstva Jiráskových Hronovů.

Ve čtvrtek 24. srpna 1939 v Jiráskově divadle
o 20. hodině

Spolek divadelních ochotníků z Chrudimě.

ZDENĚK NĚMEČEK:

Režie:

Rudolf Panský.

Most

Scéna:

Alois Pail.

Hra o třech jednáních, předejhra a dohra.

Dr. Worma, ministr zahraničních věcí Arkony	MUDr. Fr. Novotný
Rita, jeho dcera	Jarosl. Heřmanová
Dr. Fabricius, jeho tajemník	Jan Tejmar
Jean Petral, vyslanec Pikardie	Jan Bulis
Valentina Petralová, jeho žena	Jitka Viriusová
Viktor Bernex, vyslanecký tajemník Pikardie	Stanislav Uchytíl
Chlapec Viktor	Miloš Heřman
Hudební skladatel Tibelius	František Vejs
Kapitán dálné plavby Tibelius, jeho bratr	František Vejs
Generál Birkenholm	Jaroslav Pecka
Novinář Lettau	Václav Schütz
Edda Rossová	Marie Dostálová
Chudý mnich	Jaroslav David
Človíček	Bedřich Tesner
Žena s košíkem	Karla Kindlová
Modrý strážce pohraničí	Josef Bareš
Bílý strážce pohraničí	Václav Mecl
I. dělník na mostě	František Uřidilka
II. dělník na mostě	František Soukenka
I. hlídač na mostě	Josef Bareš
II. hlídač na mostě	Václav Mecl
Dílovedoucí	Rudolf Panský
Bernard, sluha Bernexův	Gustav Doležal
Sluha Petralův	Jaromír Berkovec
Služebná Petralova	Emilie Kusá
Ministerský zřízenec	Branko Danielovský
Dělníci na mostě	* * *

Rudolf Panský, Chrudim:

Most.

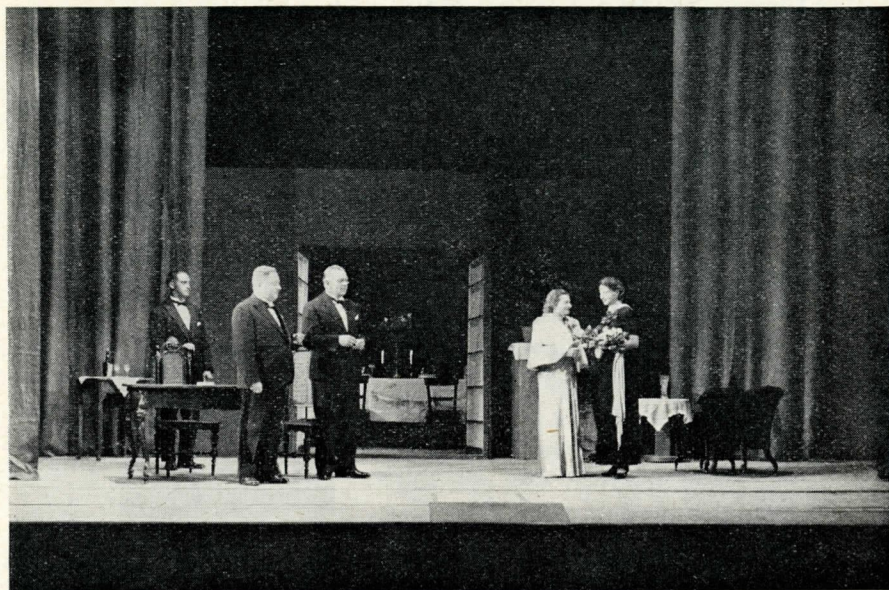
Tak jako lidi, ať děti či dospělé, naplňují údivem nebo hrůzou neobyčejné úkazy a dění v přírodě, tak autora Zdeňka Němečka, což v předmluvě ve svých »Několika vzpomínkách ke hře „Most“« prozrazuje, přivádělo technické zařízení a dílo, které „tvoří cestu přes vodu na stranu cíle, často v nevysvětlitelné nadšení, ať již vyvěralo z pralidského strachu nebo z lásky k rychlosti a pohodlí“. A ten dojem jakoby v dětské představivosti se ještě zvyšoval spojen s mostem pohraničním, který spojoval cosi přirozeného, „co bylo hrou pouhé lidské vůle nebo zvůle rozděleno. Něco mi říkávalo, že na hraničních mostech se musí dít něco mimořádného“, praví o sobě autor. Mystická síla, která štví proti sobě lidi, kteří mají od přírody zděděné stejné základní vlastnosti, bez rozdílu národnostní příslušnosti, síla, která proto hledá často nevybíravě jakékoliv prostředky t. zv. pravdy, určuje hranice a mezníky. Ta síla s obzvláštní zálibou rozbíjí svůj stan na pohraničním mostě. Most je symbolem k ději naturalistickému, který však sloučen zde s prvkem nadpřirozeným, s onou magickou, do záhuby strhující silou.

Ve zvláštní dramatickobásknické konstrukci provází Zdeněk Němeček realistickou náplň tří aktů předejhou a dohrou, jakoby jinotajně mystickým prologem a epilogem. Problém vzniku války se objasňuje v této aktuální hře dějem, odehrávajícím se v interierech dvou vyslaneckých legací Arkony a Pikardie, států to zprvu vzájemně dobrého poměru, později však znepřátelených.

Proti oné mystické síle, strhující do války, která k tomu cíli vynalézá, podle slov básníkůvých, „hesla, abstrakta, prapory a emblemy“, promítá Němeček symbol mostu do děje všelidskými city a touhami po míru, štěstí a klidu, které vyvrcholují v citu nejmocnějším — lásce. Ta vyrostle bez ohledu na hranice a národní příslušnost mezi dvojicí mladých lidí, legačním tajemníkem Bernexem státu modrého (Pikardie) a Ritou, dcerou zahraničního ministra státu bílého (Arkony). Z lásky této dvojice násilně odloučené vypuknuvší válkou zrodí se dítě. Válka dozuří, na polozbořeném mostě setká se náhodou tato rodina a stává se příslibem šťastné budoucnosti v míru.

Archiv ÚMDO.

Zd. Němeček: „Most“.
Archiv ÚMDO.

Záběr: II. jednání 4. výstup.

Sp. d. o. Chrudim 1939.
Foto Jaroslav Rybář, Chrudim.

Sotva si autor byl vědom toho, když před půldruhým rokem napsal tuto hru, jak aktuální dílo stvořil.

Spolek divadelních ochotníků v Chrudimi, jakož i obecnost, kterému hra byla předváděna, zvykly si dívat se na ni jako na fatální. Zvláštní shodou okolností, když měla být hrána, byla znemožněna v důsledku osudových událostí, nebo bezprostředně po jejím sehrání, tyto se na nás přivalily. Proto byli chrudimští ochotníci častěji v žertu varováni: „Nehrejte to, abyste zase něco na nás nepřivolali!“ Když jsme tak šťastně prošli soutěží do „IX. Jiráskova Hronova“, říkali jsme: „Pokud je vaše fatalisování odůvodněno, budeme hrát v té snaze, abychom přivolali něco lepšího“.

Lze-li letošní repertoár „IX. Jiráskova Hronova“ podle rázu hranych her charakterisovati: retrospektiva (M. D. Rettigová a Mikuláš Dačický z Heslova), utopie (RUR), aktuálnost (Most a Noví lidé), pak se domnívám, že má-li divadlo dnešní době hodně co říci, je účelné, že v tomto případě symetricky vedle minulosti je na pořadu i aktuálnost.

V sobotu 26. srpna v Jiráskově divadle v Hronově o 20. hod.

Spolek divadelních ochotníků z Pardubic.

LADISLAV STROUPEŽNICKÝ:

Zvíkovský rarášek

Veselohra o 1 jednání.

Křištof ze Švamberka	K. Puček
Eliška, roz. z Rožmberka, jeho manželka	K. Krpatová
Petr, jejich syn	J. Zákravský ml.
Salomena, klíčnice na Zvíkově	A. Žváčková
Markéta	J. Theinová
Mikuláš Dačický z Heslova	K. Jírek

Děj roku 1585 na hradě Zvíkově.

Paní mincmistrová

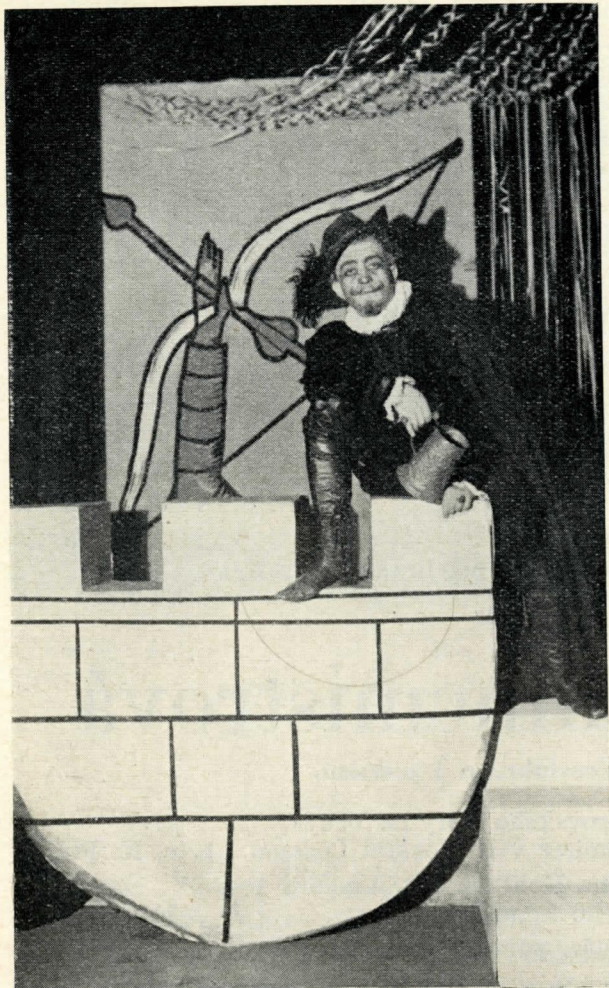
Veselohra o 1 jednání.

Vilém z Vřesovic a Dobrovského Hory na Vchýnicích, nejvyšší mincmistr v Království Českém	K. Puček
Ludmila z Vřesovic a na Dobřeni, roz. Voděradská z Hrušova, jeho manželka	V. Klečková
Zdeněk Lorecký z Elkuše, panošek ve službě mincmistrově	M. Janoušková
Šebestián Helzel ze Šterštejna, horní hofmistr	B. Myslík
Mikuláš Vodňanský z Čažarova, měšťan a nákladník hor, šepmistr	J. Škoda
Jindřich Labduška, suken krojič, šepmistr	L. Mitlöhner
Václav Alexy, písař radní a pánů šepmistrů	L. Jirka
Mikuláš Dačický z Heslova	K. Jírek
Tobiáš Tříška, mince pregér	V. Zákravský
Paní Žofka, jeho manželka	J. Theinová
David Wolfram, rud a kyzův horních šmelců kumštovní	J. Kupa
Ondřej Brtnický, maršejdník horní	J. Fryč

Režie obou her: Dr. Karel Krpata.

Výprava obou her: Dr. Karel Jičínský.

Děje se ve Vlašském dvoře v Kutné Hoře léta Páně 1611.

Spolek divadelních ochotníků
v Pardubicích.

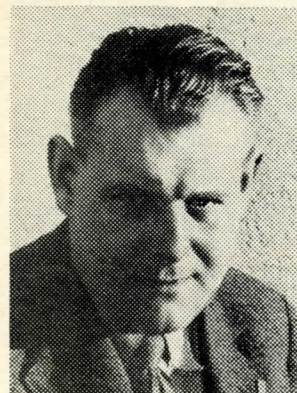
L. Stroupežnický : Mikuláš Dačický z Heslova. – K. Jírek
v titulní roli. – Režie: dr.
K. Krpata.

Foto Lánský, Pardubice.
Archiv ÚMDO.

Zd. Vavřík, kulturní referent Spolku divadel. ochot. v Pardubicích:

Hry o panu Mikuláši.

Postava pana Mikuláše Dačického z Heslova, půl villonovská, půl cyranovská a cele česká, jest z těch, nad nimiž se divíme, že k nim čeští spisovatelé nepřistupují dostatečně často. Pravím schválně nepřistupují d o s t a t e č n ě často, protože takový pan Mikuláš, básník tak hlubokomyslný, jak mu to jen dovoľovalo neohebné tehdy české slovo, a člověk zároveň tak lehkovážný, že musil býti odstrašujícím příkladem pro měšťanskou i šlechtickou společnost svých dob, je zje-

Dr. Karel Krpata, režisér her „Zvíkovský rarášek“ a „Paní minemistrová“

Archiv ÚMDO.

Spolek divadelních ochotníků v Par-
dubicích :

L. Stroupežnický : Mikuláš Dačický
z Heslova. – Režie: dr. K. Krpata.

J. Zákravský a K. Krpatová jako
rarášek a jeho matka.

Foto Lánský, Pardubice.
Archiv ÚMDO.

vení trvající pevně a po svém způsobu i příkladně v plynutí času. To by stačilo porovnatí jej s mladším jeho současníkem a také básníkem Simeonem Lomnickým, řečeným Žebrákem, pánem páteře tak příliš pružné, že byl nakonec právem pro posměch nepřátelům svého národa. Jaká by to byla úžasná dramatická scéna, najít se někdo, kdo by dovedl pro scénu ztvárnit střetnutí těchto dvou diváků na Bílou horu a na to, co přišlo po ní. Ladislav Stroupežnický, o jehož velikosti nebudeme ani na okamžik pochybovat, je v této oblasti básnických možností ukazovatelem. Záleží pramálo na tom, že svého pana Dačického učinil tu neslavným a podruhé zase znamenitým hrdinou jevištních anekdot, které ani nemohly osvětlit básníka prostoprávdy září tak prudkou, jak by bylo záslužno.

Žijeme ve dnech, kdy musíme jít za mravním smyslem dramatu. Takto jeví se nám potom zklamaně milostná historka o páně Mikulášových neúspěších u paní Elišky ze Švamberka jako pouhá scénická drobnůstka, abychom teprve ve hře o moudré paní mincmistrové našli jádro živnější a plodnější. Nechci tak říci, že bychom měli právo hříčku o zvíkovském raráškově odsoudit. Co ji šlechtí, je veliké dramatické umění jejího básníka, její stavba i jadrnost její mluvy. Ale pravý Dačický, Dačický jakého je nám třeba, Dačický plný dobroty a touhy po spravedlivé pomstě pod maškarádou povykujícího pijana a frejře, ten se Stroupežnickému rozzářil teprve ve hře „Paní mincmistrová“. To je on, jenž jakýmkoli způsobem sežene si peníze na záchranu v horách zasutého maršejdníka Brtnického, to je on, jenž tvrdě nastupuje proti cizincům, olupujícím jeho vlast. Odtud odněkud nechť vyjde příští dramatik této heroické postavy, aby nám ji dal vidět v celé její a pravé velikosti.

Pardubická inscenace obou Stroupežnického her o postrachu počestných Hor Kutných chtěla jedno především: chtěla dokázat jejich nesmírnou životnost, jejich schopnost býti utvářenu rukama režiséra, jenž se naučil stavět svoje dílo nově a po svém. To znamenalo dokázat, že od roků 1883 a 1885, kdy ty dvě hry vznikly, neztratily nic na možnosti nésti se léty až do roku 1939, aby v něm zazářily se vši svojí jiskřivostí. Přirozeno, že to do jisté míry znamenalo nadlehčiti je, dáti křídla jejich dialogům a sledu jejich scén. Nepřísluší nám dosti dobře, abychom zde práci Dra Krpaty hodnotili. Nevím ani, bývá-li číselný úspěch představení dosti dobrým měřítkem jeho hodnoty. Jisto ale je, že pardubická inscenace znamenala velmi mnoho pro všechny ty, kdo ji shlédli v dobách skutečně těžkých, kdy nám všem bylo třeba posíly. A Drem Krpatou a s jeho hereckými spolupracovníky zasloužil se o úspěch obou Stroupežnického her též

autor jejich výpravy. Nedomnívám se, že by byla něčím příliš běžným na našich ochotnických jevištích. Tu nešlo jediné o postavení interierů, které by více méně časově orámovaly děj dramatu. Tu šlo o víc: šlo o stejně aktivní práci jako byla práce režisérova i práce herců. I jsou, věřím, i kulisy Zvíkovského raráška a Paní mincmistrové aktery, kteří se se svými živoucími druhy zasloužili o zdar představení pardubických ochotníků.

Jeť ono, sudťe o něm jakkoliv, kusem poctivé práce, poctivě zaměřené tam, kam všichni dnes mířiti jsme povinni.

Dr. K. Jičínský:

Poznámky k inscenaci „Zvíkovský rarášek“ a „Paní mincmistrová“.

Při tvoření výtvarného rámce k tomuto představení vycházeli jsme ze zásady, že prostředí, v němž se má herec pohybovati, nemá býti mrtvou kulisou, nýbrž že má spoluhráti. Nešlo nám tudíž o dobově věrné zpodobení tehdejších komnat, jako spíše o vytvoření prostředí, náležitého představovaným osobám i hranému ději při zachování charakteristických stavebních zvláštností tohoto údobí. Záměrně rozdělili jsme scénu gotickým sloupem na dvě zcela odlišné poloviny — svět Dačického a svět vrchnosti. Svět Dačického představován jest v prvé řadě mohutným a prostým štítem a jeho erbovním znakem, kterého použito úmyslně jako vstupní brány, kterou Dačický do děje vstupuje i z dějiště odchází. A tento pevný hrad jeho ducha a jména, který přečkal a přečká věky, zasazen jest do pestrého karnevalového mumraje, právě tak neklidného, jako nepokojné a neposedné bylo okolí, jímž se tento veselý rváč, frejř a pijan neustále obklopoval. A tomuto karnevalovému prostředí kontrastuje ctihodná velebnost vznešených šlechtických rodů, zdůrazněná purpurovým baldachýnem, zlatou nádherou přeměle řezaných ráků, nákladnou pracností gotických oken a stlumeným osvětlením. Pomíjejinost rodových jmen těchto kdysi mocných pánů podškrtnuta je líbivým, ale vratkým umístěním na čelných místech skvostných ozdob, věčnost jména Dačického solidním štítem, postaveným na prosté, ale pevné zemi. K vytvoření zejména pravé poloviny jeviště použito bylo skutečných motivů z hradu Zvíkova a z Kutné Hory.

V neděli dne 27. srpna 1939 v Jiráskově divadle
v Hronově o 15. a 20. hodině.

*Celostátní představení. Sehraje soubor předních členů
spolků divadelních ochotníků z Čech.*

ALOIS JIRÁSEK:

M. D. Rettigová

Veselohra o třech jednáních.

Režie V. Zima, Mladá Boleslav. — Výprava arch. Josef Saal, Mladá Boleslav. — Provedení inscenace, světla a projekce Frant. Prachař, Hronov. — Scénická hudba ze skladeb starých českých mistrů, Fr. X. Duška, Pavla Vranického a Ant. Filse, v reprodukci mladoboleslavského učitelského kvarteta. — Zvuk J. Zima, Mladá Boleslav. — Zpěv M. J. Sychry v harmonisaci Aug. Ptáčka, Hronov, provede Zpěvácký spolek DALIBOR, Hronov, za řízení dirigenta Aug. Ptáčka. — Scénický doprovod na varhany Jar. Hepnar, Hronov. — Líčení a vlásenky: Karel Roučka, odb. holič a vlásenkář, Jaroměř. — Kostymní výprava: „Naše šatna“, půjčovna divadelních kostymů, národních krojů a masek, Praha.

M. Dobromila Rettigová, choť zkušeného radního . . .	Hermína Stříbrná, S. d. o. TYL, Kolín
Rollerová	Jul. Jandačová, Div. spolek KOLÁR, Ml. Boleslav
Roubínková	M. Faktorová, Dram. družina VLAST, Vršovice
Lenka	Boža Klimentová, S. d. o. BOZDĚCH, Libáň
Tyny	Majka Košková, S. d. o., Katusice
Mařenka . Uljana Netolická, Spolek div. ochotníků KLICPERA, Chlumec n. C.	
Aninka	Zd. Bezstarostová, Div. spol. KOLÁR, Ml. Boleslav
Tonička . Míla Zahradková, Spolek div. ochotníků „DOBROVAN“, Dobruška	
Frony	Lída Špaková, Div. spolek KOLÁR, Ml. Boleslav
Ančka, hospodyně u Dr. Plavce Marie Nosková, S. d. o. HANKA, Dvůr Králové	
Kačenka, služebná u Rettigové	Vilča Štelzigová, S. d. o., Hronov
M. et Ch. Dr. Plavec	Josef Sunek, S. d. o., Mnichovo Hradiště
JUDr. Güllich, advokát	Rudolf Andréé, S. d. o. MASKA, Plzeň
Roubínek, aktér	Frant. Kopáček, Dram. druž. VLAST, Vršovice
Roubal, pojezdny	Jan Minář, Dram. družina VLAST, Vršovice
Valenta, myslivec	Arna Kasal, Divadel. spolek KOLÁR, Ml. Boleslav
Chadima	Frant. Glanc, Div. spolek KOLÁR, Ml. Boleslav
Rejsek	Ladislav Fiala, S. d. o. TYL, Kolín
Vacek, stud. filosofie	Karel Myšák, Div. spolek KOLÁR, Ml. Boleslav
Učitelství mládenec	Václav Knytl, S. d. o., Nové Město nad Metují
Všetečka, muzikant	Bohumil Suchánek, S. d. o. TYL, Jičín

Děj v Litomyšli. Delší přestávka po druhém dějství.

Václav Zima,
režisér celostátního představení
M. D. Rettigová

Archiv ÚMDO.

Od symbolu ke skutečnosti.

Doznívajícím potleskem a dohasínajícími světly ramp nekončí představení. Dozrání divadelní práce odehrává se v tichých chvílích přemítání diváků, kteří roznegli do svých domovů duchovní obsah večera. Po loňském Hronovu dlouho doznívala slova pana Johanesa echem v srdcích diváků. Symbol hry měl příliš přímý vztah k současnosti, než aby nevyburcoval dotvářecí proces divákův. Co životních zkušeností bylo přetaveno v náznacích pohádkového děje o ochraně

princezny před mocným pánem hor, v jaký smysl se promítala slova Tomáše, hledajícího oporu v prostých mužích z lidu, v krajánkovi a Kubečkovi: „Ano v těch! A v tom statečném robotíři, víš-li pak, pane polesný! V těch! Hle, už nejsem sám, má síla roste a poroste!“ A jak vyrůstal symbolický závěr hry v mravní příkaz všeplatného významu: „Strach ze srdce!“ — volal Tomáš — „Teď my všichni strážíme!“

Od symbolu loňského roku přecházíme k prosté skutečnosti roku letošního. Z pohádkové fantastičnosti Pana Johanesa přenášíme se do střízlivé reality obrozenecké práce M. D. Rettigové. Znepokojení, vyvolané v diváku strachem o osud princezny Kačenky, ustupuje nutnosti pracovat od počátku, podchycovati samy základy duchovních statků národa:

„A není-li skutek pravé humanity“ — říká Rettigová — „pozdvihovati zemdlený národ, bránit ho a jeho práva, pracovat k tomu, aby synové i dcery jeho ve svém jazyce, ve svém duchu mohli sloužit vzdělanosti a humanitě? My chceme žít, pane doktore, svým životem, my cítíme sílu k životu!“

Od symbolu k realitě, od loňského: Strach ze srdce! k letošnímu: My chceme žít! — to je přímo příznačný zápis životních skutečností, jež vyznačuje rozdíl, ale také smysl obou Jiráskových Hronovů.

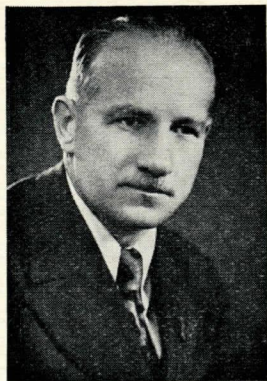
Skutečností Rettigové je pochopení pro reálné myšlení. Drobná buditelská a obrozenecká práce v maloměstském prostředí, nemůže býti nesena duchem velkých snů, rozletem nezpoutaných idealistů. Velkost duchovní síly typu Rettigové zračí se v odhadu únosnosti prostředků, jimiž má býti překonána všednost a malichernost odporu nedozrálého a zaostalého okolí. Již v tom jeví se poměr Jiráskův k obrozeneckému problému: budovatelsky tvůrčí charakter tohoto velkého hnutí neodvisí od vynikajících osobností, ale spočívá na velké řadě skoro anonymních pracovníků z lidu, kteří dovedou budovati na nejzazších a nejméně kultivovaných výspách. Kolektivní růst obrozeneckého zápasu o lepší mravní a hospodářské podmínky života českého lidu neděje se tedy stylem velké myšlenky, zapalující a rozohňující. Je prostou, až příliš reálnou skutečností. Klevety, pomluvy, nástrahy, útlak na jedné straně — nadšení, povahová ušlechtilost a mírnost, skoro až úsměvná víra v spravedlnost na straně druhé: to jsou krajní meze, mezi nimiž se vybíjí potencionální napětí tohoto zdánlivě skoro žabomyšího boje. Jsou to ale současně prostředky, odlišující přesně mravní podstatu obého protichůdného stanoviska. A právě mravní síla této drobné práce pozdvihuje Rettigovou z oblasti rokokového životního požívačství skoro selankovitého rázu, z úsměvné pohody maloměstské idylky k typu hry hlubšího ideového zaměření. Vytrvalost, neúmornost, to jsou vlastnosti, vážící v tomto zápasu o každou píď půdy více, jak smělá odvaha a velkorysost. Tisíckrát vyhozený hák z nepodajné ornice nutno znovu a znovu ne-

ústupně zabořovati. — A žiu se znovu! Plškovo z kroniky U nás je výsostným příkazem obrozeneckého úsilí. A jako duhový opar jasněho poměru autorova k tomuto společenskému problému klene se nadevším citát z Cicerona, jímž kdysi byly uvedeny Jiráskovy povídky z hor: Kde nalézám věc lidskosti, tam stojím na její straně.

Od symbolu ke skutečnosti — od ilusivní scény k divadelní realitě: touto rovnicí může býti vyjádřen v scénickém přepisu náš poměr k Rettigové. Vposloucháváme se do slov, bloudících ozvěnou v prostoru hronovského divadla z loňského Johanesa: Zastávky se chraň! — a v duchu Jiráskově nechceme ulpět na hodnotě jednou již dobyté: přecházíme proto od obrazové kopie skutečnosti k jevištní architektuře, v níž vhodně užitý materiál, svébytná scénická realita a členění prostoru světlem jsou umocňovacími prvky výtvarníka. Technické prostředky podřizujeme duchové atmosféře hry. Dobové kouzlo idylického, domáciho, maloměstského prostředí má přist úsměvným klidem skutečných charakteristických předmětů. Stavební struktura hry má nalézat v jevištní reprodukci korespondující značky: impresse Rettigové v obdobném náznaku výtvarného užití, to jest v skladu barevných skvrn; rychlý a zhuštěný rytmus hry v soustředěném hereckém výrazu; hudební krása dikce v jasně melodii hlasů. Zobrazovací umění Jiráskovo nezatěžuje drobnokresbou alšovsky prosté a výrazné linie děje. Dovede se disciplinovaně sevřit v hutném náznaku při plném zachování životní sytosti. Soustředěný scénický výraz je nad to nejpodstatnější při životnosti a rozvité košatosti hereckého výkonu, bude adekvátní hodnotou k povaze Jiráskova díla.

Není jistě radostnějšího a bezprostřednějšího poměru, než jaký mají čeští ochotníci k Jiráskovi, jako v nejlepším slova smyslu lidovému a národnímu autorovi. Nejde však jen o to, Jiráška hrát a Jiráška pochopit. Nacházet skrytý smysl jeho odkazu pro tu kterou dobu, to musí být naší ctížádostí, obrozovat se silou jeho mravního příkazu, za tím se musí nést naše snaha. Čím potom může být lépe vyjádřen význam ochotnického úsilí, než hrou o drobné, s denní skutečností počítající, vytrvalé a do všech důsledků nezlomné obrozenecké práci M. D. Rettigové? Doznívá-li letošní Hronov doslovem o českém obrozenectví XIX. století, není to čirá náhoda. Logickým zřetězením po pohledu na zázračné možnosti lidského ducha a následném strachu z civilizační přemíry a mechanisace života v Čapkově „R. U. R.“, po aktuálním tematu o společenském rozkladu, jak jím vyjádřil strach z nových lidí Werner, vede most tichého smíru a resignovaného odevzdání, jímž Němeček uzavírá své obavy z válečné mentality, k poučení, jež nám dává miniaturní úsek českých dějin z prostředí kol Dačického a k neochvějně Jiráskově víře ve zdravé kořeny národa, jak jí zapuzuje strach ze srdce a jak jí je prodchnuta Rettigová.

A toto optimistické, závěrečné Jiráskovo slovo slunečné pohody dává hlubší smysl letošnímu hronovskému cyklu.

Archiv ÚMDO.

Josef Jirásek, starosta města Hronova:

Vítejte „U nás“ – v Jiráskově Padolí.

Byla to velmi šťastná myšlenka, každoročně pořádat „Jiráskovy Hronovy“. Jsou týdnem vděčného vzpomínání i příslibů Drahá památka Mistrova, Jeho dílo, jsou tím krásně oživovány a slaveny Jsou svátkem ochotnictva a jejich přátel, jsou svátkem pro Hronov a jeho občanstvo.

I když nepřehlížím propagační a hospodářský význam pro naše město a zdejší krásný kraj, přece jen hlavní úspěch v Jiráskových týdnech seznávám v poslání k u l t u r n í m. Toho si cením nesmírně a ten má pro mne cenu nejvyšší.

Velmi si vážím těch nadšenců, kteří absolvovali všechny dosavadní „Jiráskovy Hronovy“ a z plna srdce jim přeji, aby měli příležitost ještě hodně jich navštívit.

Vás všechny, kteří navštívíte „IX. Jiráskův Hronov“, přátelsky zdravím a z upřímného srdce do Jiráskova Padolí vítám.

„A dílo to budiž požehnáno!“

Jiráskovy Hronovy staly se nepostradatelnou součástí našeho národního kulturního života a nejkrásnějším vysvědčením pro ně je okolnost, že po událostech letošního března, které tak pronikavě změnilly všechno naše dění i myšlení, tyto krásné hronovské slavnosti nezanikají, naopak, jejich význam vzrůstá a všichni Češi dobré vůle upřímně vítají jejich pokračování při nezměněné duševní i duchovní náplni.

A tak letos po deváté celý český národ zahledí se k rodišti Mistra Aloise Jirásky, kam sjedou se ochotníci a ctitelé velkého hronovského rodáka, aby se sklonili před jeho popelem a aby se plnými doušky napili z čisté, nevysychající studnice jeho velkého a nesmrtelného díla. Krásné Jiráskovo divadlo bude opět svědkem radostných hodin, které z duší a srdcí účastníků nikdy nevymizí. Ty radostné chvíle nejsou však jen po večerech, kdy naši nejlepší divadelní spisovatelé promlouvají ústy vybraných ochotnických souborů k přeplněnému hledišti — ty radostné chvíle jsou i ve dne.

Zatím co ostatní účastníci hronovských slavností učí se poznávat Hronov a jeho krásné okolí, schází se dopoledne i odpoledne v Jiráskově divadle celostátní ochotnický soubor ke zkouškám na vrcholné představení týdne, kterým je vždy některá Jiráskova hra. A přál bych opravdu všem účastníkům Hronovů, aby mohli alespoň jednu takovou zkoušku shlédnouti. Musili by se ovšem učiniti neviditelnými, poněvadž páni režiséři celostátních představení jsou v tomto ohledu zcela pochopitelně neúprosní a písemně i ústně hlásají všem vetřelcům, že „přístup do zkoušek neúčinkujícím je přísně zakázán“.

Ale kdyby se Vám tak podařilo učiniti se neviditelnými a skrčiti se v hledišti, tak nezvykle prázdném a šerém, jistě byste toho nikdy nelitovali. Jistě by vás zajímala zkouška i po technické stránce, ale to nyní nemám na mysli. Byl bych rád, abyste viděli, s jakou úctou, s jakým přímo zbožněním se takové celostátní představení připravuje. Užasli byste, jak pečlivě se dbá o to, aby ani jediné Mistrovo slovo nebylo změněno nebo vynecháno, jak úzkostlivě se hledá pro každou větu nejlepší síla a modulace hlasu a nejpřirozenější spád, jak opatrně vybírají se gesta i postoje, které mají mluvu doprovázeti a podtrhávati. Viděli byste, jak ti účinkující, kteří sem přišli ze všech koutů vlasti, dávají se strhnouti mohutným proudem starých dějů, jak prožívají své postavy a jejich osudy a snad by Vás pak ani nepřekvapilo, až byste uprostřed vrcholných scén spatřili v očích starých, zkušených ochotníků — slzy!

Je samozřejmo, že představení, připravovaná s takovou úctou a vroucností a s tak vysokým pocitem odpovědnosti, musejí mít úspěch — a víte všichni dobře, že celostátní představení při Jiráskových Hronovech jej také skutečně vždy mají. Ten úspěch je docela samozřejmým výsledkem toho, co předcházelo, té důkladné, svědomité přípravě.

A snad vás tak napadne, že hraní divadla není jedinou prací, která se dnes dělá pro vlast a národ. Tisíce lidí vykonává denně desetitisíce různých malých i velkých úkolů, připravují pole budoucí činnosti různých spolků i jednotlivců — a jak často vidíme, že to pole nebylo připraveno dobře, že je zde mnoho věcí, které by se mohly dělati lépe, že je zde stále ještě mnoho přítěží, které rozvoj národa brzdí. Jak by to bylo krásné, kdyby nejen všichni veřejní pracovníci, ale my všichni, celý národ, kdybychom si vzali příklad z těch ochotníků, kteří opět letos, bez ohledu na to, jaké bude venku počasí, budou v šeru Jiráskova divadla připravovati nové mohutné celostátní představení!

Staňme se všichni takovými ochotníky, připravujme všichni mohutné celostátní představení, jímž bude a musí býti šťastná budoucnost našeho národa a naší vlasti. Budme pečliví při každé sebemenší práci a nestarejme se o to, jaké počasí je venku! A vhrknou-li nám někdy slzy do očí, nestydme se za ně, nestírejme je někde v skrytu, ale nechme je klidně stéci po tváři. Ty slzy nám nebudou projevem slabosti, nýbrž vysvědčením o tom, že děláme svoji práci s upřímným vědomím odpovědnosti, nejen rukama a mozkiem, ale také duší a srdcem!

A takové dílo jistě bude požehnáno!

Jakub Rydvan:

Jirásek a Hronov.

»Řekni po českých vlastech Hronov a ozve se ti Jirásek, řekni Jirásek — a ozve se ti Hronov«, napsal ve svých „Vzpomínkách“ o věrném pražském druhu a příteli spis. K. V. Rais.

Vskutku, tak je úzce spjata jméno velikého pěvce české slávy i utrpení, učitele a buditele národa, posledního z jich řady, jak byl Mistr Jirásek trefně nazván, a duchovního vůdce ve chvílích nejosudovějších — s prostředím, z něhož vyšel: Tiché městečko nedaleko pruských hranic v sev.-vých. koutě Čech chovalo pod nízkou střechou jeho kolébku a ukrývá také jeho tělesné pozůstatky. Chudý pohorský kraj, přebohatý však krásami přírodními, sytil jeho fantasií. Dějiny, jež tudy kráčely, skýtaly hojné látky jeho tvorbě literární. A tak každý krok, jež tu učiní vnímavý poutník, vede ho ve stopách obsáhlého jeho díla: Hronov sám zachovanými ještě a vkusnými tabulkami označenými místy rodného domku Mistrova, kostela s věží o prkenném vršku, odkud každoročně konal smrtelné salto mortale bradatý kozel k ukojení pověřivosti i krvelačnosti davu, i zděnou farou, stavěnou za lidumilného faráře P. Regnera-Havlovického, hrobem učitelčina Antonína a pokřtěné židovky Justinky, jejich domkem s dvěma úzkými zahrádkami vpředu, památným dvorem — bývalou tvrzí a chalupou evangelíka Zeidla připomíná prostředí Mistrových „Pamětí“, zejména však v průhledném přízví Padolí dějiště půvabné čtyřdílné jeho Nové kroniky „U nás“; nedaleký Náchod se zámek

někdy Jiříka krále, panství Piccolominiů a vévod Kuronských skvěle romány „Na dvoře vévodském“ a „Ráj světa“ a vzdálenější zámek na Opočně a město Dobruška velkolepou probuzenskou epopejí „F. L. Věk“, Skalka jeho „Temno“, Výrov jeho nedokončeného „Husitského krále“, vesnice Šonov a Provodov rozkošně idylickou „Marylu“. A na opačné straně město kdysi tkalcovských trhů Police nad Metují dějiště povídek „Sousedé“, „Pandůrek“ a div. hry „Emigrant“, Turov bájný vrch, Blaník kraje Jiráskova, v němž spí svaté vojsko ze hry „Pan Johanes“ — — — A tak by bylo lze pokračovati ve vyjmenovávání míst a názvů Mistrových děl, k těmto místům se vztahujících, velmi, velmi dlouho....

Tento někdy Jiráskův dar národu a teď po nedoželené smrti vzácný odkaz v jeho knihách musí zůstat provždy nedotčen vlivy času, jeho směry a cíli, jeho zálibami a sklony, nesmí sdíleti osud rychlého zapomínání mnohých velikánů ducha, kteří by měli ještě i dnešku co říci, nemá-li národu v budoucnosti vzejíti z toho nenahraditelná škoda, ne-li přímé ohrožení jeho podstaty. Pochopili to již před lety ve smyslu stálé připomínky jména i díla Mistrova pořadatelé autobiografických výstav, z nichž zejména litomyšlská vynikala úplností a dokonalým přehledem látky, pražské soustředily v obdivuhodné důkladnosti přístupné doklady jednotlivých jeho děl: „F. L. Věk“ a „Temno“, hronovská pak „U nás“. A po osm let každoročně v srpnovém oktavu Mistrových narozenin oddaně mu slouží naše Matice svými vzpomínkovými slavnostmi hronovskými, vhodně pojmenovanými „Jiráskovými Hronovy“.

Oslavy soustředěny jsou největší částí do dvorany monumentální budovy Jiráskova divadla, jehož stavbu provázelo ještě zbožné přání Mistrovo, pronesené při poklepu na základní kámen: „A dílo to budiž požehnané!“, ale jehož dostavění a otevření se již Mistr nedočkal. Podle rázu, jímž vyznívaly a vděčnou vzpomínkou památky Mistrovy sváděly sem jednotlivé složky národa, vystřídali se tu m. j. mluvčí země moravsko-slezské i slovenské, naši hraničáři, krajané ze zahraničí, čeští spisovatelé, vojsko a legionáři, aby v jeho jménu a duchu proklamovali naléhavé své kulturní požadavky. Mimo manifestačních schůzí, jež následovaly vždy národní pouti k hrobu Mistrovi a tvořily vyvrcholení oslav projevy význačných veřejných a kulturních činitelů (min. školství prof. Dr. Kapras, star. N. J. S. Em. Hrubý, starosta města Olomouce Dr. Rich. Fischer, předseda Kola moravských spisovatelů prof. Dr. Jos. Staněk, jedn. „Máje“ prof. Sekanina, básník Rudolf Medek a j.), konaly se tu všechny slavnostní podniky, přednášky, akademie („Máje“, voj. zátiší železn. pluku z Pardubic), ale zejména div. představení jednot, okrsků i celostátní, které odpovídaly původnímu úmyslu vytvoření vrcholného uměleckého střediska divadelního po způsobu Wagnerova Bayreuthu i podstatě prostředí. Než nezůstalo ani při tom, byly tu stálé náběhy k rozšíření a obohacení programů ostatními formami uměleckého projevu: zpěvem sólovým (oper. pěvk. Máša Kolárová), sborovým (Olomoucká šestnácka) i hudbou (prof. Wiedermann, Západočeská menš. filharmonie). Představení jednotlivých spolků nebo jejich okrskových sdružení přivedla sem české soubory z Ml. Boleslavi, Českých

Budějovic, Nov. Bydžova, Dvora Králové, Jičína, Kolína, Lomnice n. P., Mostu, Pardubic, Plzně, Prahy, Prachatic, Čes. Třebové, Turnova, Ústí nad Labem, moravské z Brna, Olomouce a Prostějova, slezský z Opavy, slovenský z Banské Bystrice, ale i zahraničních krajanů z jugosl. Záhřebu. Představení celostátní věnována vesměs dílu Jiráskovu, rozměrným a méně přístupným pracím historickým i pohádkově výpravným: Po „Gerovi“ z dějin Slovanů polabských provedena husitská trilogie („Jan Hus“, „Jan Žižka“ a „Jan Roháč“), místně závažný „Emigrant“, přepůvabná pohádková „Lucerna“, zdramatisovaný stěžejní výtvar vyprávěčského umění Mistrova, románová historická freska „Bratrstvo“, národně symbolická pohádka „Pan Johanes“ a pro letošek připravena je probuzenská idylla „M. D. Rettigová“.

Týden IX. Jiráskova Hronova svede opět do Mistrova rodiště celé div. soubory (z Ml. Boleslavi, Dvora Králové, Chrudimě a Pardubic), ale i jednotlivé věrné ctitele Mistrovy. Je radostno zjišťovati, kterak jich rok co rok přibývá. Přicházejí se nejen pokloniti jeho popelu, ale získati nové víry přímo u zdroje v prostředí, kde se vyvíjela Mistrova umělecká osobnost. Pevně stát na své postati učil Mistr, hluboce zaposlouchán v tajemné hlasy svého domova, a nezpronevěřit se svatému dědictví krve. Ve chvílích, kdy je třeba, aby se plně uplatňovala tato devisa, hovoří k nám opět zvěčnělý Mistr živou řečí svých knih, jež znovu vyhledáváme a jimž zase rozumíme. I řeči dražého kraje a vlídného, pohostinného města, jichž nechť je také letošní IX. Jiráskův Hronov jedinou oslavou.

Karel Stránský:

O smysl Jiráskových Hronův.

Když před pěti lety jsem přišel do Hronova, abych jako dramatický autor po prvé vešel ve styk s těmi, kteří budovali tradici národních manifestací, nazvaných „Jiráskův Hronov“, nemohl jsem rozuměti tomu, nač oni kladli hlavní důraz smyslu každoročního pořádání srpnových slavností. Zdálo se mi, že všechna ta pieta návštěvy hrobu velkého Mistra je příliš úzkým a jednostranným rámcem pro to, v čem já viděl smysl hronovských slavností: bilanci kulturního a uměleckého snažení ochotnické práce. Přiznávám, že i tehdy, když jsem v Hronově inscenoval „Bratrství“ a „Pana Johanesa“, nebyl jsem dalek přesvědčení, že by to nemusel býti právě Hronov, který by byl jediným místem vhodným pro čistě umělecký a kulturní zájem celostátní organizace. Vlastní smysl Hronova objevil se mi teprve loni po inscenaci „Pana Johanesa“. Je to ten, který tanul na mysli jeho zakladatelům, je to smysl národně buditelský, jak jej tvořil svou prací Jirásek, smysl, který jsme my mnozí považovali mylně za překonaný, přežitý a vývoj svobodného národa brzdicí. Nevím proč, ale ty staré idylické časy z našeho národního probuzení, které měly jevištěm školní síně nebo levandulí vonící kaplanky vesnických far, připadaly mně jako cosi nesmírně dávného, odbytého, co má

povahu starého vyschlého květu, vloženého do listu památné knihy. A dnes, kdy myslí se vracím k Jiráskovu hrobu, s prosbou o prominutí svého omylu, kdy více než kdy jindy jsem přesvědčen, že Hronov je tím pravým místem, kde český ochotník najde výklad smyslu své práce ve smyslu národně buditelském, práce, která znamená především lásku k českému slovu, lásku k příkladům otců, lásku ke vzorům statečnosti, národní hrdosti a odvahy, vyjadřovanou nezištně, kdy více než kdy jindy jsem si vědom, že tendence je vyšší a národním cílům prospěšnější než neobjektivnější umění, jehož dokonalost může vyvážit nadšení, obětavost, nalézající ohlas v citech diváků, здаjí se mi ty uschlé květy oživati, jsouce přivedeny k novému životu našimi slzami, jež vynutilo národní utrpení.

Postavy, které nás kdysi uchvacovaly v knihách F. L. Věk, U nás, ať to byl Věk se svou buditelskou prací v zapadlé Dobrušce, či Thám, který i v cizině zničen rozvratem rodiny, zklamán neúspěchem životním, dovedl zachovati věrnost národu, či Dobrovský s jeho ušlechtilým zápalem o jazykové vzkříšení národa, ty všechny znovu ožívají a rostou ve velké vzory v naší raněné duši. Šlechtná a celoživotní práce padolského faráře Regnera-Havlovického o pozdvižení českého života, nadšení vlasteneckých kněží Rojka, Rajmana, dobranského faráře Zieglera, básníka Patočky, to všechno krásné přechází znovu do našich duší, aby udrželo v nás víru v budoucnost národa v době, nad níž nebylo v naší historii doby těžší a odpovědnější. Jaká podivná shoda osudu, že loňského Pana Johanesa vystřídal Magdalena Dobromila Rettigová, aby nám právě ona připomněla, kde tkví kořeny pevné pro národní peň, který přes všechny bouře ve vlastní půdě má dosti síly k novému růstu. Dnes více než jindy musíme všichni ve své duši cítiti slova zaníceného korektora Hýbla z Jiráskova Věka, který v nadšené radosti, že v době rakouského útisku byly povoleny české divadelní hry, pronesl slova, do nichž Jirásek vložil kus své víry v naši národní budoucnost: Česká svíce ještě nedohořela...

Věřím, že dnes, kdy všichni naučili jsme se znát Hronov, tak jak byl zakladateli myšlen, naučíme se v něm také vrátiti se k opomíjeným cílům ochotnického divadla, k jeho národní tendenci. Bude to víra v sebe, kterou jsme si vždy z Hronova odnášeli, která přispěje platně k obrodě nutné a žádoucí každému, kdo si uvědomuje živě chyby minulosti. Láska, která byla svěřena od dob M. D. Rettigové českému malému člověku, z kterých ponejvíce čerpá své síly české ochotnictvo, není ani malá, ani bezvýznamná. Pluhem, kypřící ji v zemi nesoucí dobré plody, budiž vědomí, že ochotníci nehrají nikdy divadlo pro divadlo, ale pro svůj vlastní, ušlechtilý život a dnes i pro život národa. Slova národní síly a jednoty nechť znějí v hronovském ohlase i z nejmenších scén, aby jím každý bez výjimky byl vychován a připraven k lepšímu příští, jež bez chyb minulosti, navázalo by na minulost zdravou, minulost Tylovu, Jiráskovu, milující vlast a národ.

Vzpomínky z Padolí.

Čas letí, doba změnila mnoho, i ten náš Hronov. Byl za mých klukovských let také již trochu jiný, než jak nám ho líčí ve své slavné kronice Jirásek, ale přec teprve poslední doba setřela jeho starosvět-
ský půvab. Milé chalpy se zápražím, podsínkou a rozložitými lomenice-
mi i vzácnější leckterá stavba zděná „pod mansardou“, kvetoucí za-
hrádky, mnohý půvabný kout, rozložitě, vše převyšující stromy musily
ustoupit stavbám všelijakým a rozšířeným ulicím, často bezmyslen-
kovitě napřímeným. Rozmach továren a nekultivovaná činnost sta-
vitelská, právě tak jako bezcitná, bez výtvarného pochopení prová-
dění moderna, zničily, co se půvabného zmařit dalo.

I tu naši Metuj změnila doba, vše regulující. Zmizely vrbami a ol-
šemi zarostlé břehy, v jejichž kořenech bylo tolik pstruhů a ouhořů,
nezbylo nic z eldoráda mladých i starých pod dřívějším dřevěným
Freiwaldovým splavem, kam o vagacích „páni“ z hořejšího konce,
mezi nimi někdy i „pan rada“, si rádi přišli zadovádet. Mlýn s roz-
lehlou zahradou byla doména hronovských „vynálezců“; my mladší
směli jsme jen obdivovat jejich parní stroj a jiné „mašiny“ důmyslně
s důkladností sestrojené.

Silnice proti splavu (kde dnes jsou dva nové činžáky) tvořila
nízký břeh, kam vodili se plavit koně. My menší měli jsme zde své
království na „ostrůvkách“. Byly to dva pařezy z řeky vyčnívající,
z nichž čas vytvořil malý a velký ostrůvek. Malý stačil právě jen na
„praní“ (zápas) dvou kluků, aby jeden z nich spadl do vody. Větší
ostrůvek byl naší pláží i šatnou o výměře tak 3 m². Ale té radosti,
veselí i kanadských žertíků na něm! Jednou musel jsem do naší hos-
pody, kde byla právě „muzika“, úplně nahý (tehdy se koupala mlá-
dež bez plavek), ovšem také „s muzikou“ (brekem), co mi to kdo
vyved a kam schoval šaty! V kořenech ostrůvků hemžilo se to ry-
bami, které tehdy pranic nedbaly našich alotří. A jakými jsme byli
potápěči, jak uměli z kořenů pod vodou vylovit do ruky ouhoře! Ne-
divte se, že na těch „našich ostrovech“ prožili jsme půl vagac.

Ještě do nedávna jsem sledoval, jak rok od roku mizí...

—o—

Velké vojenské manévry v kraji konané změnily v dalších le-
tech mentalitu nás kluků. V Hronově byli mladoboleslavští šestatři-
cátníci. Také naše hospoda se sálem byla jimi nabita a tak zvláště já
žil víc mezi vojáky, než kluky. Zmizel jsem za časného rána a vracel
se s nimi — znala mně nejen „naše kumpačka“ ale i pan obrst. I svůj
nedělní oběd měnil jsem s vojáky za „menáž“. — Další vagace byly
ve válečném stavu. Naše „mladoboleslavské vojsko“ svádělo vojny
s hořejším, dolejším koncem i zbečnickými, když nám zrádně vypo-
věděli spojení. A byli jsme nepřitelem obávaným, díky výbroji
i výstroji, kterou jsem opatroval z — ochotnické garderoby!

—o—

Musím zde vzpomenout našeho velitele Loizu Řemenářova (otec
Jirásek Matěj, řemenář, jeho druhý syn u pekaře proti „Mostu“).
Energický, chytrý ten kluk zaváděl disciplinu náramnou, každý ho
poslechl na slovo, i když to bylo „opatření“ cukru či kafe pro naši
vojenskou kuchyni ve skalách za evang. farou. Skončila bezstarostná
leta a Loiza zůstal doma při řemesle. Tak zmizel z obzoru, z chalupy
ani nevyšel, ke kontaktu s ostatním světem mu stačilo kulaté půdní
okénko v lomenici, za nímž po desíletí prožíval své nejkrásnější
neděle... Je již na pravdě Boží, užil jen těch let klukovských.

Kde je asi Tonda Khomů „beran“, do jejichž chalpy u nádraží
jsem tak rád chodil! Měli tam ježka, kosa, i někdy lišku a jinou zví-
řenu. Kde ve světě se ztratili všichni ti milí kluci klukovští, z nichž
jen některý se časem přihlásí! V Hronově notujeme si občas se slav-
ným kdysi naším bubeníkem Jendou Slánským. Zůstal věrný bedna-
řině i Hronovu. Prostý, jadrný ten „hoch“ (taky dovršující již pa-
desátku) je všude, kde se jedná o dobrou věc. — Nemá-li Váš auto-
gram, prosím, ať nechybíte v jeho přeslavné sbírce všech kategorií
a veličin!

Já byl v tom našem malostranském vojsku kanonýrem. Zde jsem
mohl odnést službu při oslavě Jiráskových padesátin. Postavil jsem
nad kruhovkou „baterii“ k oslavné palbě. Byla to řada z cihelny „vy-
půjčených“ drenážních trub, naplněných vodou s nehaseným vápnem
a řádně „zašpuntovaných“. Netrpělivě jsem čekal, až začnou mé
„houfnice“ slavnostně pálit. Nedalo mi to, abych se nepodíval na
ústí hlavní děl. Na neštěstí právě v tu chvíli vylétl expansivně obsah.
Můj nárek: pomoc, nevidím, oči, oči...! nezpůsobil útěk ostatních
kluků, ale pohotově hned vnořili mou hlavu do blízké louže. Šťastně
jsem se z toho vylízal a dosud vidím jako „vostřejž“.

—o—

Pak už začla studentská leta. Nezapomenu na svou první cestu
do Prahy. Vezl mne tam pan „Celestýn“ (Jirásek z náměstí), kon-
duktérovi (to ještě chodili po prkýnku vně vagonů do kupé) dal tehdy
náramnou diškereci — pětník! O vagacích bylo to pak již jiné, cítila
se také tíha starostí rodičů. Studenti — vlivem těch „lepších“, star-
ších, kteří byli hosty z Prahy — vysedávali v hospodách, vrcholným
výsledkem jejich činnosti byl výlet s atrakcemi ve Farách či jiném
lese a končilo se věnečkem. Bojoval jsem (někdy marně), aby byl
pořádán „na našem sále“. Vzpomínám boдрého „Vody“ Šimka, jak
se mně při rozhodující schůzi v jeho hospodě zastal, ocenil mou pomoc
rodičům. Ochotnění studentů omezovalo se na dost skrovnou vý-
pomoc ochotníkům při oslavných představeních. — Jednou při M. J.
Husovi málem zůstal na hranici udušen při „živém obraze z bengá-
lem“, výborný herec, představitel M. Jana, Cyril Kymr, takto holič,
ale neobyčejně kultivovaný nadšenec divadelní a osvětový, později
biografista.

—o—

To jsem již mezi ochotníky. V naší hospodě byla jejich Thalie
a já byl účasten divadelničiny od mládí. V době, kdy jsem trochu po-

vyrostl, usmyslil si můj tatínek, že bude k naší hospodě přistavovat „velký taneční a divadelní sál“. Nevadily mu nezaplacené dluhy ze stavby dřívější, rád stavěl a co si jednou vzal do hlavy, provedl. Pamatuji se, jak dělal „projekt“. Na zahradě všechno řádně kroky — a raději mnohokrát — „přesně“ odměřoval, rozvažoval, aby vše bylo praktické a hlavně dost velké. Tak jsem byl již spoluúčasten projektování „divadla“ v krátkých kalhotách tím, že jsem buď podržel špagát, nebo překážel. Ze stavby jsem se nedal vyhnat. Jednou jsem to zle odnesl: spadl jsem s kozy (na lešení) a zlomil si ruku. Z toho mi zbyl klukovský titul „jenerál zkozyspad“.

Má činnost na vlastním divadle začala nošením piva za jeviště. Tak byl jsem od mládí účasten divadelních zkoušek od čtených (v „kufru“ za jevištěm, kde u kamínek se připalovala záda a mrzl nos), až po „jenerálku“. Na nevytopeném jevišti byla taková zima, že se nikdo po pivu neptal a já proto z generálky mnoho jsem nevynechal. Života na jevišti — méně jako herec, více příručí režiséra — jsem byl účasten pořád. Sehnal jsem všechno, často k mrzutosti doma, když u kočovných společností jsem zapomněl „vypůjčené“ vysoké boty a pod. Za tu úslušnost ochotnickou byl jsem trpěn za jevištěm i když byl kus mládeži zakázán. Rád jsem nakoukl do dámské šatny, což mi vyneslo mnohý pohlavek. Tak začínalo mé vnikání do tajů zákulisních, režisérských potřeb a machinací. Pořizování výpravy sledoval jsem víc než co jiného. Prodělal jsem i mnohé přestavby jevištní, spoluúčastnil se důmyslností ve stavbě, machinací a „šikování“ kulis, nač jsme vymysleli tehdy epochální a jinými spolky okukovaný „vynález“. Začal jsem chápat, co je to zadní scéna, horizont a jiné dokonalosti výpravy jevištní.

—o—

Hronovští byli odjakživa ochotníci nadšení a znamenití. Lucerna, jak se kdysi skvěle hrála, už sotva kdy se dá obsadit figurami tak samorostlými jako dříve. Ani v Národním (a to bez nadsázky!) neměli tak skvělé muzikanty; Klásek starého Mikoty, Zima nynějšího elektrikáře „táty“ Prachaře, Sejtka čahouna Vincý Prouzy, Klásková pí Chalupníčkové — (její manžel, politický filosof, kdysi přítel Masarykův, rodina později zapadla chudě v Praze) — vyrovnala se slavné Hübnerové. Utkvěl mi v paměti znamenitý starý vodník Nyklíčkův, výborný sekerník „Čepičky“ Šimka, správný mlynář Zemánův, paní kněžna sl. Duchoslavové a mnohé jiné figurky, i ten „churota ze mhy upletená...“ A výprava byla vždy obdivuhodná. Na jevišti klapalo to jak ve skutečném mlejně, právě mlýnské kolo se točilo a vopraudická voda tekla i pod jevištěm — ke zlosti tatínkově. — A ten náš les! V něm ztráceli se muzikanti daleko v pozadí (další zadní scéna ze zadní šatny vytvořená), a těch pohádkových překvapení s Hejkalem, to byla pastva pro obecenstvo! Však se tehda opakovala Lucerna šestkrát. Vzpomínám, rád vzpomínám... A mysl se vrací na slavnou dobu dávno již nebožtíka Justa (takto švec-svrškař, ale jaký rozšafa a pokrokovec!). Jeho malá ženuška po každém představení nezmarně každému připo-

mínala: „Frantyšek byl dneska krásnej, jěj ten byl krásnej!“ A skutečně byl to herec vzácného jádra. Při reprise slavnostního představení „Otce“ (při celostátních oslavách Jiráskových 70. narozenin v r. 1921) — svojí přirozenou hrou vyrovnal se s úspěchem tehdejšímu hostu z Národního divadla Mistru Hurtovi. — Čas odvál mnohé a ze staré gardy mezi dnešními ochotníky zbyl jen „táta“ Prachař, starý Labík (který v synovi dal dobrou náhradu), pí Fuchsová (také pozdější znamenitá Klásková), a dosud nepřetržitě činný Jula Štelzig (hraje od r. 1904). Tehdy netušil nikdo, že by mohli mít někdy hronovští ochotníci tak dokonalé a své vlastní divadlo...

—o—

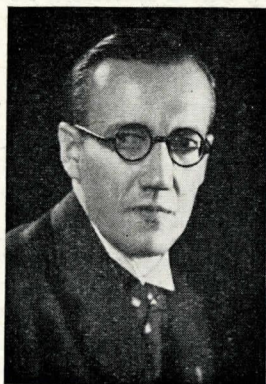
To již nastoupila novější generace ochotnická, v čele s MUDr. Kudrnáčem. Objevil se u mne v Praze Jula Štelzig a přinesl vzkaz, abych udělal plány na divadlo. Hned jsem mu to rozmlouval, co chtějí počít s jejich fondem 80.000 Kč. (Začali r. 1925 s 12.000 Kč!) A to, že může být třeba polodřevěné, zkrátka jakékoli, ale divadlo, že mít musí. Odpočalo si to nějaký rok, zatím se shánělo, přemýšlelo. A vložil se do toho vši svou odvážnou vehemencí Dr. Kudrnáč. A tak jsem spáchal náčrt půdorysný a akvarel pohledu příštího divadla, který jsem pak odevzdal v Praze Mistru Jiráskovi, s příslušným vzkázáním hronovských.

Zásada původního toho náčrtku divadla — bez jakéhokoliv studia provedeného — byla dodržena, trefil jsem to napoprvé, až na větší chutě Dra Kudrnáče, který prosazoval, k čemu já se nechtěl odvážit, obává se přílišného nákladu. Byl mi spolupracovníkem a podněcovatelem k nejvyšší metě obětavým a jemu patří největší zásluha, že divadlo bylo uskutečněno tak, jakým je!

—o—

A teď již jinému peru nechávám, aby pro další následovníky v ochotnické práci zachoval historii Jiráskova divadla a všeho toho snažení k zušlechtnění duše a pro posilu českého srdce, jež v konání Jiráskových Hronovů došlo tak krásných a záslužných výsledků! Schutí a novými nadějemi do nové práce, k novým úspěchům a nové slávě, ke cti národa!

Každoroční manifestace ochotnictva.

Archiv ÚMDO.

Na první straně této publikace, vydané jako slavnostní spisek „IX. Jiráskova Hronova“, každoročních to oslav, jest celkový program letošních oslav, pořádaných Ústřední Maticí Divadelního ochotnictva a zde v závěru publikace připisují jako generální pořadatel „IX. Jiráskova Hronova“ několik řádek, proč tyto oslavy konáme a jaký jest jejich účel. Chceme, aby tyto každoroční oslavy byly kulturní manifestací našeho ochotnictva, mající za účel uctívati památku Mistra Aloise Jiráska, buditi v celé české veřejnosti zájem o tyto slavnosti, aby u Jiráskova hrobu si připomněla jeho veliký odkaz národní myšlenky.

Pořadatelka ÚMDO chce vytvořiti z „Jiráskových Hronovů“ středisko lidové soutěže divadelní a jasně dokázati, že české ochotnictvo jest důležitou složkou národní a kulturní výchovy a současně prokázati, že na scéně hronovského divadla ukazuje se kulturní zdatnost a nejvyšší vyspělost ochotnictva sdruženého v ÚMDO.

Naše přípravy pro nový „Jiráskův Hronov“ začínají vždy po každoročních oslavách v měsíci listopadu a prosinci, kdy výkonný výbor ÚMDO vypisuje divadelní soutěž, volí generálního pořadatele a soudcovskou komisi, která musí shlédnouti všechna divadelní představení k soutěži přihlášených spolků. Příštím rokem a i nadále bude podle „prozatímního řádu“ Jiráskova Hronova, schváleného výkonným výborem ÚMDO dne 18. května t. r., zvoleno předsednictvo resp. pořadatelstvo, které bude složeno z generálního pořadatele, který bude z ÚMDO, ze zástupce Jiráskova okrsku v Náchodě a zástupce Spolku divadelních ochotníků v Hronově. Výkonný výbor ÚMDO a tito tři zástupci stanoví rozsah a program Jiráskova Hronova. Výběr souboru pro Jiráskův Hronov jest prováděn a bude prováděn dále cestou soutěže, jejíž podmínky stanoví pro příště „Soutěžní řád Jiráskova Hronova“. (Oba tyto řády budou přihlášeným spolkům k soutěži na „X. Jiráskův Hronov“ zaslány.) Divadelní představení může sehráti kterýkoliv soubor okrskový nebo spolkový za podmínek, že jest řádným členem ÚMDO a že má splněny své členské povinnosti.

Již čtyřikráte měl jsem na starosti tyto Jiráskovy oslavy a věřte, že rok od roku tyto oslavy musí každého utvrditi a přesvědčiti, že ochotnictvo jest a zůstane důležitou složkou národní a kulturní výchovy. Po čtyřikráte byl jsem zvolen výkonným výborem ÚMDO za člena soudcovské komise a shlédl jsem v různých městech naší drahé vlasti mnoho krásných, svědomitě připravených a dobře nastudova-

ných divadelních představení. Není nic krásnějšího, než seděti v hledišti při vyprodaném domě a pozorovati na jevišti jednotlivé herecké výkony a prožívat s herci autorovu hru. Vidíte zřetelně, že od inspic, nápovědy, elektrikáře a ostatních vše sladěno v jeden harmonický celek, kde každý chce ukázati jen to nejlepší a zdůrazniti, že divadlo a dramatické umění stalo se stejně svatým hercům i obecenstvu. Často na mě tváří objeví se slzy radosti, neb vidím v soutěžním divadelním představení vždy tolik dobrovolné lásky, tolik píce, tolik svědomitosti a nadšení, kterého bylo zapotřebí, aby jednotlivé ochotnické divadelní představení mohlo býti zařadeno do rámce „Jiráskových oslav“. Ty spolky, které nebylo možno zařaditi, ukázaly, že v příštím roce budou vážnými soupeři v soutěži na „X. Jiráskův Hronov“. Tyto zdařilé výkony našich soutěžících spolků jsou pak nám, kteří celý rok pracujeme na přípravných pracích, jedinou odměnou za celoroční námahu. Přípravné práce na „IX. Jiráskův Hronov“ byly již skončeny a úspěch oslav předem zaručen. Věřím, že „IX. Jiráskův Hronov“ se plně vydaří a bude mojí radostí, bude-li to vděčné hronovské, divadelně vyspělé obecenstvo plně uspokojeno. Ti, kteří přijedou do Hronova první bud' jako účastníci našich oslav či jako návštěvníci, ty předem srdečně vítám a přál bych si, aby dojmy z našich „Jiráskových oslav“ nikdy jim ze srdce nevymizely, nikdy nevybledly a každá vzpomínka osvěžila a oživila krásný Hronov, kraj slavné naší národní minulosti, o němž i příštím generacím budou vyprávěti Jiráskova díla.

Všem spolkům i jednotlivcům, kteří se přičinili, aby i letošní „IX. Jiráskův Hronov“ byl důstojnou manifestací divadelních ochotníků, srdečně děkuji.

„IX. Jiráskovu Hronovu“ a dalším plný zdar.

A. Martin, tkalcovna, Červený Kostelec

Adolf Bergman, tkalcovna lněného a bavlněného zboží *v Červeném Kostelci*

Zadáno.

Tkalcovna lněného a bavlněného zboží

Vítězslav Bloch v Hronově n. Met.

Celkový pohled na Hronov.

Archiv KČT, odbor Hronov.

Antonín Jirsák:

Hronov, rodiště Mistra Aloise Jiráska.

Hronov, Jiráskovo město, těší se letošního roku nebývalému zájmu mnoha a mnoha turistů. Dlouhá léta hledali naši výletníci koutek, který by jim vyhovoval ve všech směrech a našli jej konečně v Hronově. Snad v žádném jiném českém městě nesnoubí se minulost s přítomností, úchvatná přírodní scenaria s vysoce vyspělým průmyslem, krásné lesní partie s rozervanými roklemi tak úzce a intimně, jako v Hronově. Na každém kroku se shledáváme se stopami mraků a divokých bouří, které se přehnaly v minulých dobách krajem a zároveň vidíme, jak všestranně dovede Hronov plnit svůj úkol v moderní době a jak statečně si vede v soutěži severovýchodočeských měst, která se předhánějí ve své úpravě a vzhledu, v modernisaci a výstavbě.

Hronov se nadarmo nenazývá Jiráskovým městem. Kam noha cizincova vkročí, všude se setkává s tím pravým Jiráskovským rázem, který tu již přečkal věky, a který tu již zůstane. Každý kousek starobylého města, každá nachýlená chaloupka, zvonice, kostel, to vše připomíná výstupy z Jiráskova „U nás“ a postavy jeho děl.

Kdo četl Jiráskovu kroniku „U nás“, představuje si Hronov jako tiché venkovské městečko. Tenkrát, za doby Havlovického i pozdější, bylo ovšem vše jiné než dnes. Dnes je z Hronova, ve kterém kdysi tekla louže po náměstí, vyspělé a moderní město. Místo cha-

Šetři
kasu,
kupuj
v Asu!

FRANCOVKA
KARMELITKA

PŘÍTEL SPOLEHLIVÝ

POLDINA OCEL

Rychlořezné oceli nejvyšší výkonnosti. Tvrdé kovy POLDI DIADUR.

Nástrojové oceli pro všechny účely. Přesné sříděné oceli.

Hodnotné konstrukční oceli, zvláště pro stavbu automobilů a letadel.

Kompoundní ocel. **ANTICORRO OCELI** vzdorující rezu, kyselinám a ohni.

Výkovky, kované ručně i v zápustce. Zalomené hřídele.

Válce pracující za studena. - Pružiny. - Strojní nože. -

Perové dráty. Svářecí dráty a svářecí elektrody.

ZÁVODY V KLDNĚ — V CHOMUTOVĚ
Prodejny a sklady ve všech průmyslových střediscích

POLDINA HUŤ

Ústřední prodejní kancelář

PRAHA II., LÜTZOWOVA 27

Telefon 233-51, 233-52, 233-53, 233-54.

ONYX krém

PRO OPALOVÁNÍ

K DOSTÁNÍ V KAŽDÉ DROGERII, LÉKÁRNĚ NEB PARFUMERII

Báňská a hutní
společnost
generální ředitelství.

Praha II.,
Lazarská 7.

Požadujte

10° plzeňský
SVĚTOVAR

světlé pivo širokých vrstev,

10° ČERNOU PLZEŇ
12° SENATOR

lékařsky doporučovaná
tmavá piva
z

Plzeňských akciových
pivovarů v Plzni.

TEXTILNÍ ZÁVODY

FEJFAR & MLÁDEK

A. Nikodém

BRILIANTY, ŠPERKY,
HODINKY,

velkozávod klenotnický, Celetná č. 22, v průch. proti Baťovi.

Národní kroje české i moravské

ze všech oblastí, jakož i veškeré části těchto krojů obdržíte u firmy:

ČESKO-MORAVSKÝ SVÉRÁZ

umělecký i lidový

TEREZIE MUŽÁKOVÁ-JANOVSKÁ,

Praha II., Vodičkova ul. č. 11. Telefon 266-15.

Originelní vzory rádi předtiskneme. Při pořizování kroje rádi poradíme a posloužíme.

Obracejte se s důvěrou na nás.

Do každé

venkovské

rodiny patří

vkladní knížka

Kampeličky.

BÍLÁ LABUŤ

obchodní palác

světové úrovně

PRAHA-POŘÍČ

Váš majetek a život jsou v neustálém nebezpečí.

Statisícům zachránila již majetek a zajistila budoucnost pojistka banky SLAVIE. Přesvědčte se, jaké veliké služby veřejnosti koná a jak malá je pojišťovací prémie za pojištění u

Slavie, vzájemně pojišťovací banky, Praha II., Havlíčkovo náměstí 23

Obstará všechny druhy pojištění. Zástupci ve všech místech.

Značky bezpečného provozu

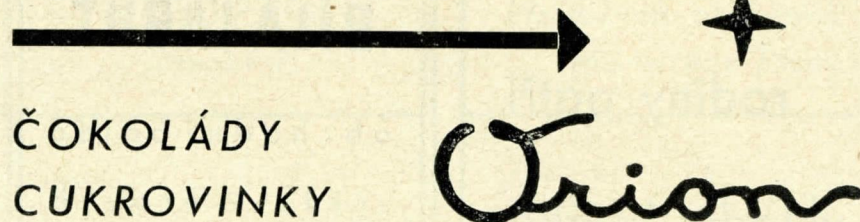

Lyonský dům hedvábí

Vlněné i hedvábné látky.

Praha I, Železná ul. 3-5,
Praha II,
Václavské náměstí číslo 2.

VEDOUCÍ ZNAČKA:

ČOKOLÁDY
CUKROVINKY

Zadáno.

loupek s doškovými střechami vidíte moderní domy a vily, pěkně upravené ulice, sady a místo bývalého bláta a močůvky září na vás čistota a pěkná úprava. Jen tu a tam se zachovala některá chaloupka, která má připomínati bývalé časy.

Hronov leží v krásném údolíčku řeky Metuje, obklopen vysokými kopci. Kdy byl založen a kdy byl povýšen na město, nelze dnes již bezpečně prokázat. Jest však jisto, že se tak stalo v letech 1241-1289. Své jméno dostalo město po svém zakladateli, držiteli města a hradu Náchoda, panu Hronovi. Dříve slulo město „Hronov nad Bílou Horou“, po kopci, který leží jižně od města. Hronov náležel vždy jako manská vesnice k náchodskému hradu. Na počátku 15. století se tu připomíná po prvé také manský statek s tvrzí, kterou měli v držení Matěj z Vlčnova (1422), Evan ze Žampachu (1437) atd. V pozdějších dobách zakusilo městečko těžké vojenské útrapy. V dubnu 1420 táhlo tudy vojsko Zikmundovo, v červnu téhož roku 20.000 pěších a 2.000 jízdních Čechů proti Slezanům, jež v Broumově obklíčili a donutili k odchodu z Čech. V roce 1425 táhli tudy sirotci k městečku Radkov, které dobyli a vypálili. Ve válce třicetileté, právě před třemi sty lety, roku 1639, bylo město Švédy úplně vypáleno a za necelých sto let potom, roku 1720, bylo znovu zničeno požárem. Ještě dnes bychom našli v Hronově pamětníky na válku v roce 1866, která se tudy převalila jako cyklon. Tenkrát byl v Hronově v hostinci „U modré hvězdy“ ubytován pruský generální štáb s korunním princem Bedřichem.

Počátkem 20. století nastal rozvoj města, který pokračoval a jehož vrchol přichází po světové válce. Vznikly nové domy, továrny, ulice a město znenáhla nabývalo dnešního vzhledu. Největší rozvoj nastal v posledních desíti letech, kdy bylo postaveno několik moderních budov, jakými se může chlubit jen málo měst: Jiráskovo divadlo, sokolovna, spořitelna, radnice, nové vilové čtvrti a mnoho jiných význačných budov. Byly upraveny sady a cesty v okolí, ožívají rozkošné přírodní partie, jako les Homolka, kde se pořádají koncerty s tancem, bylo zřízeno moderní koupaliště a vydlážděny téměř všechny hronovské ulice.

Hronov, jako přirozené středisko Jiráskova kraje, je východiskem mnoha turistických cest. Návštěvníci mohou sledovati děj Jiráskových spisů a zároveň se podívat na přírodním krásám a historickým památkám blízkého okolí. Hronov, Jiráskovo rodiště, vás zve, abyste jej navštívili. Pohodlí, jaké může svým hostům poskytnouti, odpovídá plně jeho dávné pohostinské tradici: moderně zařízené hotely a hostince i prosté občanské byty jsou připraveny v létě, v zimě, aby přijaly návštěvníky. V Hronově najdete všechno, co si i ten nejnáročnější turista může jen přát: klid, krásu, pohodlí, čistý vzduch a hlavně — laciný pobyt. Přijďte, nebudete litovat.

Náchod Vás zve!

Chce Vám ukázati své historické krásy: mohutný náchodský zámek, založený rytířem Hronem, starý kostel sv. Vavřince, děkanství, kde žil děkan Regner-Havlovický, známý z Jiráskova „U nás“, starý pranýř ze XVI. věku, obsažné městské museum a obrazárnu, zbytky hradeb se strážnou věží a jiné budovy a památky. Chce Vám ukázati dějiště Jiráskových děl: Na dvoře vévodském, Skaláci, U nás.

Chce Vás také provésti moderními částmi města, ukázati novodobý jeho rozvoj. Má již na 16.000 obyvatel, je hospodářským a kulturním střediskem celého pohraničního kraje. Náchod je známým střediskem textilního průmyslu, má četné moderní obchodní domy. Soustřeďuje školství kraje. V Náchodě je reálné gymnasium, tkalcovská škola, obchodní škola, odbor. živnost. škola a četné školy občanské. Městské divadlo Dr. Jos. Čížka je chloubou města. V krásné velké dvoraně je cenná památka: Alšova opona z národopisné výstavy v Praze.

Chce Vás seznámiti s okolím Náchoda, jež je pravým rájem pro turisty. Romantické lesnaté pohoří s Jiráskovou chatou na Dobrošově (622 m), lesnaté údolí řeky Metuje „Peklo“ s Bartoňovou útulnou, 10 minut od středu města moderní koupaliště Jiráskova kraje mezi plhovskými rybníky, Václavice-Dobenín, bojiště z války r. 1866. U města, na svahu Dobrošova, je rozlehlý lesní park „Montace“, jímž je příjemná procházka do lázní Běloves (u pramene přírodní uhl. kyselky „Idy“).

Přijměte toto pozvání — Náchod Vás odmění radostnými dojmy. Informace ochotně udílí Cizinecká kancelář města Náchoda. VŠ.

Josef Hurdálek:

Letovisko Červený Kostelec, střed Jiráskova kraje.

Ve starých listinách se připomíná Červený Kostelec jako městys již roku 1362, kdy zde pánem na Červené Hoře ustanoven farář Heřman. Samo město však zřízeno bylo dávno před tím, ježto leží při důležité křižovatce obchodních cest. Nedávno nalezené kamenné mlaty na Chrbech a při cestě k Olešnici nasvědčují tomu, že osídlení našeho kraje a zvláště okolí potoka Červeného je prastaré. I vyspravování nejstarší trati přes Kostelec směrem na Skalici do hloubky ně-

Celkový pohled na Červený Kostelec.

Archiv KČT. odbor Červený Kostelec.

kolika metrů rovněž svědčí daleko většímu stáří než dosud bylo uváděno, t. j. r. 1260. (Listina břevnovská.)

Tiché a táhlé údolí podle potoka Červeného hostilo pilné obyvatelstvo, které se živilo jednak rolnictvím, jednak brzo též tkalcovstvím. Nebylo však ušetřeno některých vojenských průtahů, ležíc poblíž údolí Úpy, kudy obyčejně vojska procházela. Tak jsou tu známá dvě tažení husitská z roku 1424, které vedl sám Žižka proti katolickým pánům a druhé roku 1427 za účelem poboření odbojné Červené Hory. Z té doby se nám v Červeném Kostelci pamatovala po celých pět století zajímavá památka, totiž při rybníčním náhonu (terase) Čermáku stál ještě do roku 1905 mohutný starý dub, jemuž se všeobecně říkalo „Žižkův dub“ a tvrdilo se, že domácí přivrženci husitů jej zde zasadili na památku tažení Žižkova. Mohutný ten stárec, který měl u své paty průměr kmene přes 2 m, měl hluboce rozbrázděnou kůru a byl těsně před uvedeným rokem zasažen bleskem a rozpolcen tak, že byl již dalšího života neschopen. Dodnes však v místech, kde stál, říká lid „Žižkův dub“.

Husité Kostelci neublížili, protože většina obyvatelstva byla husitská, zato však za dvacet let později Slezáci pobořili hrad Vizmburk a při té příležitosti poplenili i celé jeho okolí. Válka třicetiletá snížila počet obyvatel kvetoucího městečka na pouhých 98 osob, rovněž války slezské a napoleonské zanechaly zde mnohou ránu, podobně jako válka pruská z roku 1866.

Přes všechny ty válečné útrapy počet obyvatelstva městečka i okolí značně vzrůstal, že dosud zdělávané polnosti nestačily k jeho obživě. Všiml si proto postupně více a více obživy z tkalcovství. Za válek napoleonských má tu své tovární závody textilní známý kostelecký rodák František Mach, kanafasový magnát, který zaměstnával na 300 domácích tkalců a vedle toho skupoval po celém okolí hotové zboží od ostatních textilníků a měl jako dvorní dodavatel ve Vídni velké sklady. Dovážel na jedné vlastní lodi a dvou najatých zboží i do Ameriky. Vedle něho byly zde velké textilní firmy Rada, Vykolčil, Keyzlar, Bureš, Malý.

Tou dobou panovala ještě všeobecně lněná příze, avšak bavlna se už tu a tam začala také objevovat, až kolem let 1830 nabývá plně převahy nad zbožím lněným. Bavlnu k nám v největším rozsahu zaváděl na Čertovině Josef Pinkava, malý sedláček, zahradník, jak se tehdy říkalo, který měl hlavní faktorství Františka Umlaufa v Hostiném. Kolem roku 1833 zaměstnával i 600 tkalců a dodával Umlafovi i 1100 kopek (kusů) týdně. Dlouho se však neudržel, když i jeho šéf Umlauf, který většinou pašoval bavlnu z Pruska, přišel o vše. Přestěhoval se potom do Kostelce a zde byl pravou rukou nového vydavače bavlny Abelesa, původce a zakladatele nynější Akciové továrny.

Červenokostelecké textilní zboží rozšiřovali Kosteletci tak zv. světáctvím. Již začátkem století 19. ano i dříve zajížděli do větších měst bývalého Rakouska, na Balkán, do Polska, do Německa a do Italie a všude vezli s sebou velké množství zboží, které dobře prodali. Mnozí mívali i pravidelné sklady ve větších městech, jako: Praze, Vídni, Brně, Budapešti, Bělehradě.

Po roce 1848 vznikají dokonce jakési textilní karavany, kdy několik textilníků vzavše do vysokých fasunkových vozů velké množství zboží vyjeli s ním do ciziny a postupně je odprodávali. Než je doprodali, dali si dovésti nového do určité stanice. Stávalo se tak nejčastěji na Balkáně. Domů se pak vraceli třeba i po několika letech hojně obtíženi penězi.

Z Červeného Kostelce nevyvážela se jen režná nebo jemná bílá plátna, brzy se také různě barvila a tiskla. K tomu účelu vznikají zde brzo ruční barevny a tiskárny látek jak lněných tak bavlněných a je jistě zajímavé, že v Červeném Kostelci byla samostatná výroba tiskařských vzorů na látky. Vyráběl je Václav Riedel, ruční tiskař, jehož výrobky se odtud vyvážely po celém okolí i do německých krajů severovýchodních Čech a do Pruského Slezska.

Dnes ovšem tato ruční výroba úplně zanikla a vše se pracuje v Červeném Kostelci jen strojově. A tyto tištěné strojové výrobky

mají své odbytiště skoro v celém světě. Dnes se v našich textilních podnicích vyrábějí textilie všeho druhu a jsou pro svou výbornou jakost velmi vyhledávány. Jedině výroba suken se zde neuchytila.

Pro tuto svou obchodní i výrobní přičinlivost vznikl v Červeném Kostelci velmi slušný blahobyt všech vrstev, hlavně však středních. Dnes je Kostelec moderní výstavné město a jeho vedoucí osoby se snaží, aby se stalo opravdu vzorem městům okolním, jak nedávno o něm napsal redaktor Vincenc Červinka v Národních Listech. Je dobrým letoviskem, které vyhovuje všem požadavkům na ně klade-ným. Slyne svou vzornou čistotou ulic i uliček, vlastním vodovodem i elektrickým proudem, má skoro uprostřed města lesy vzorně udržované jako parky s lavičkami, nedaleko města svou plovárnu na čistém rybníku Brodském s více než 100 kabinami.

Červený Kostelec má svůj již známý Kulturní koutek, t. j. městský park s pomníkem padlých a kolem něho význačné budovy: školy, divadlo, sokolovnu, spořitelnu a četné výstavné vilky. Pro tyto své přednosti je každoročně navštěvováno několika sty letními hosty.

Červený Kostelec má i své význačné památky, jako je dobře zřízené museum na náměstí, starobylý kostel sv. Jakuba v barokním slohu, sbor Žižkův, starobylé a památné domy Boženy Němcové, Machův i Vackův, Viktorčin hrob, nedaleko města známých „Devět křížů“ a „Husitský sloup“ a zříceniny hradu Vizmburku. Je východištěm mnoha polodenních i celodenních výletů pro turisty zvláště výhodných, ježto je odtud, jako skutečného středu Jiráskova kraje, autobusové i vlakové spojení na všechny strany.

Od státního převratu roku 1918 postaveno zde přes 300 domů, většinou zahradních vilek, které dodávají celku ráz opravdu zahradního města velmi zdravého. Zvláště pak též vysoká poloha podhorská, otevřená, kde se vzduch snadno vyměňuje, zdraví města napomáhají. Dnes má Červený Kostelec v 785 domech okrouhle 5.300 obyvatel, vesměs české národnosti.

Nástin činnosti ochotnického spolku „Kolár“ v Polici nad Metují.

Bylo to v letech sedmdesátých, kdy po širém, staroslavném království českém zakládány byly české národní spolky, aby pěstovaly lásku k vlasti a rodnému jazyku.

V Polici nad Metují se v té době již pilně hrálo divadlo, neboť bylo dosti obětavých a nadšených vlastenců, kteří věnovali myšlence divadelní všechny své síly, ale nebylo té pospolitosti, jaké bylo v těch těžkých dobách třeba. Až teprve, když v roce 1877 sdružili se v řádný

spolek, řídící se (dne 19. dubna 1877) schválenými stanovami, počíná vlastní život spolkový. Spolek nazván „Kolár“ a obětavostí svých členů, výběrem a provedením her, jakož i návštěvou a pochopením obecnstva, řadí se polický ochotnický spolek mezi přední města našeho severovýchodu.

V roce 1918 vznikla mezi členy myšlenka, postavit si svou divadelní budovu, neboť dosavadní nepostačuje. Nebylo tak snadné provést ji ve skutek, neboť vedoucí činitelé, majíce zkušenosti z okolních měst, chtěli se vyvarovati vysokého dluhu, jenž by leta zatěžoval pracující členstvo a proto jediná spása byla: pracovat a šetřit. Hrál se divadlo ve prospěch stavby, sbíraly se dary, každoročně se pořádala na náměstí pouť se vstupným ve prospěch divadla, což vyneslo do letošního roku okrouhle 127.000 K a s dary ze řad pánů průmyslníků i drobných dárců dostoupil základní kapitál přibližně 500.000 K. Plných 20 roků sbíral Ochotnický spolek „Kolár“ v Polici nad Metují na vyplnění svého vytouženého cíle. Částka jistě chvályhodná.

Letošního roku 1939 se dočká divadelní spolek „Kolár“ splnění svého vytouženého snu. Ve valné hromadě, konané dne 22. května, odhlasováno bylo heslo: stavět. Myšlenky uvedeny v činnost. Místní firma V. Pelly darovala na stavbu divadla 100.000 cihel v ceně 35.000 K. Darované cihly byly dne 23. dubna 1939 v pestrém průvodu odvezeny na staveniště. Vpředu vyhrávala hudba p. Hybše a za ní následoval pestrý průvod. Koloběžky, tříkolky, trakaře, dětské vozíky, starodávné kočáry, motocyklisté, osobní i nákladní auta, vše obtěžkáno cihlami. Pěší účastníci nesli cihly v taškách, bačozích, v nůších. I v náručích nesli lidé cihly. Kráčeli všichni svorně, úředník vedle dělníka, žena z lidu vedle choti továrníka, tam babička se svými vnoučátky, vše kráčí vesele v průvodu.

Tímto způsobem odvezeno bylo toho dne 34.000 cihel, takže spolek ušetřil značnou částku na dopravě.

Koncem června pokročily přípravné práce již tak daleko, že spolek „Kolár“ uspořádal dne 12. července slavnost položení základního kamene. Dopoledne konal se na náměstí promenádní koncert. Základní kameny, přivezené z památného Ostaše a půvabné Hvězdy umístěny byly pod řečnickou tribunou, kol níž se kupily nepřehledné davy lidu z města i okolí. Když pak zazněla naše národní hymna, vše stálo v němém pozoru až do jejího skončení. Pak následovaly projevy, jež v nynější těžké době pro náš celý národ, byly balsámem na raněné duše... Stavbu divadla projektoval architekt C. Mužík z Chocně, stavbu provádí Josef Šustr, stavitel z Hronova a Štěpán Škop, mistr zednický z Bezděkova.

Výstavba nového divadla přispěje jistě k rozvoji české vzdělanosti na Policku a v celém našem pohraničním kraji.

Hotel „Radnice“

Restaurace Hronov Kavárna

Elegantní levné pokoje. – Ústřední topení – Studená a teplá voda v pokojích. – Sprchy. – Lázně. – Garáže.

Telefon číslo 47.

Dobře jíte - dobře spíte

v hotelu „SOKOL“

v Hronově, telefon č. 43

Emil Holzner

Hronov

Městská spořitelna v Hronově

Vám ochotně poslouží

ve všech peněžních záležitostech.

Mach a Fišer

továrna na stroje a slevárna
v Hronově.

F. M. Oberländer

a Hronovská přádelna bavlny

akc. spol.
spojené přádelny
a tkalcovny

v Hronově.

Bedřich Hofman,

úpravna

Hronov - Telefon 59.

Tkalcovna

LUDVÍK LÖWY

Hronov

Váš oděv vyčistí a obarví

u Letzlů v Hronově.

Tel. 2.

B. Spiegler a synové

mechanická tkalcovna, barevna, bělidla a úpravna

Hronov

Bedřich Hirsch,

mechanická tkalcovna

Hronov

Kvalitní nábytek dodává **Antonín Brejtr,**
Telefon 62. strojní truhlářství v Hronově n. Met.

*Hronovská gumovka
doporučuje své výrobky.*

Bratří

Holznerové

mechanická tkalcovna

Hronov

J. A. Knoll,

*mechanická tkalcovna lněného
a bavlněného zboží*

Hronov

Emilian Löwenbach,

*mechanická
tkalcovna*

Hronov

*Bedřich Matýska
a spol.,* *mechanická tkalcovna*

Zbečník - Lhota za Červ. Kostelcem

Julius Löwenbach

Hronov n. Met.

J. Taubic, mechanická tkalcovna

Zbečník

Telefon
Hronov 15

Vyrábí speciálně: matracové grádle, sedlářská a slamní-
ková plátna, jakož i nábytkové látky.

První mechanická tkalcovna lněného a bavlněného zboží

Kříž a Kylar ve Zbečníku.

Roman Dostál,

mechanická tkalcovna

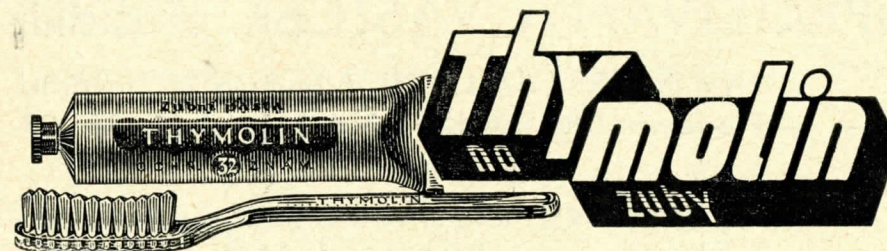
lněného a bavlněného zboží **Zbečník** u Hronova n. Metují

Víno, likéry doporučuje **Oldřich Žid,**
Zbečník - Hronov

Textilní záslatelský závod

Oldřich Rak

Zbečník - Hronov

Motorový líh

bezpečné palivo pro dálnice.

SUKNA

PÁNSKÉ
DÁMSKÉ
LÁTKY

C. M. ŠIMEK

PRAHA I.,
Melantrichova 2.
PLZEŇ,
Náměstí Republiky 37.

Jindřich Emmer a synové

továrna na průhledný papír

Náchod

»PROŠÍVANÝ« VAŠÍČEK přesídlil:

Nyní jen: PRAHA-LIBEŇ, Erbenova 2a, továrna.

Prodejna: PRAHA II., Ječná č. 6, telefon 366-97.

Pište si o nabídku:

FR. VAŠÍČEK, tovární výroba prošívaných přikrývek
a lůžkových potřeb **PRAHA-LIBEŇ**, Erbenova 2a.

Královská cementárna

akciová společnost

Praha II.,

Telefon 209-51.

Ječná 39.

Dům modelových záclon a krajek

N. I. KOHN nástupce

E. PODROUŽKOVÁ

Praha I., Ulice 28. října číslo 7.

Adolf Kaněra,

Telefon 87.

výroba matracových grádlů Velké Poříčí n. Met.

Mechanická tkalcovna a pletárna

Edmund Pick

pošta Velké Poříčí n. Met. - Hronov

Bedřich Němeček,

Telefon 101.

tkalcovna

Poříčí Velké u Náchoda

Velko-Poříčská mechanická tkalcovna

Arnold Kraus

Tkalcovna bavlněného i lněného zboží

V. Mencl, Náchod

Obratť se s důvěrou ve všech finančních záležitostech
na Spořitelnu městskou v Náchodě.

Textilní zboží

Leo Strass a spol.

Náchod

St. Holubec,
mechanická tkalcovna

Náchod

Tramer a Kohner

mechanická tkalcovna na lněné a bavlněné zboží - mandl a úprava

Náchod

Městská elektrárna

obecní podnik, poradí Vám,
jak účelně v domácnosti ho-
spodařit **elektrinou**:

svítit,	žehlit,
vařit,	čistit,
chladit,	topit,
prát,	větrat,

zkrátka, jak za levný peníz si
lze zpříjemnit domácnost a
zlepšit životní podmínky.

Modernisujte své domácnosti!
Používejte co nejvíce elektriny!

Využijte pro Váš byt výhodných
bytových sazeb, které Vám
umožní používání elektrických spo-
třebičů při snížené ceně elektric-
kého proudu 1 kwh za K 1,- nebo
za 50 haléřů mimo základního
poplatku.

Informace a rozpočty
jsou bezplatné.

Ze života má víc ten, kdo lépe vidí -
proto jen dobré
elektrické světlo pro práci lidí!

**Víte, co dokáže
1 kw hodina?**

S v í t í

žárovkou 40 W 25 hodin
nebo 5 dní po 5 hodin.

Ž e h l í

3 hodiny a vyžehlí 8 kg prádla.

V y s s á v á

prach 5 hodin v 5 pokojích.

V y p e r e

a vysuší za 4 hodiny 20 kg prádla.

U v a ř í

snídani, oběd a večeři pro jednu
osobu na den.

O h ř e j e

20 litrů vody pro koupel.

**Elektřina vaří čistě,
pohodlně a levně!**

Kdo šetří zdraví a peníze, vaří
a peče elektrinou!

Kupujte zboží, vyhovující bezpečnostním
předpisům!

Vyzkoušené, spolehlivé!

Městská elektrárna Náchod

dodá Vám veškeré elektropotřeby, lustry, žárovky, topné
přístroje, pračky, vyssavače **z a m í r n o u c e n u.**

Dům Vaší důvěry

**Ladislav
Bergman**

Červený Kostelec

*Látky, hedvábí, přípravy,
pánská móda.*

Používejte

pro své peněžní záležitosti ochotných služeb

**Spořitelny městské
v Červeném Kostelci**

Vkladů 56 mil.

Res. fondů 6 mil.

Ant. a F. Just

barevna, tiskárna a úpravna

Červený Kostelec

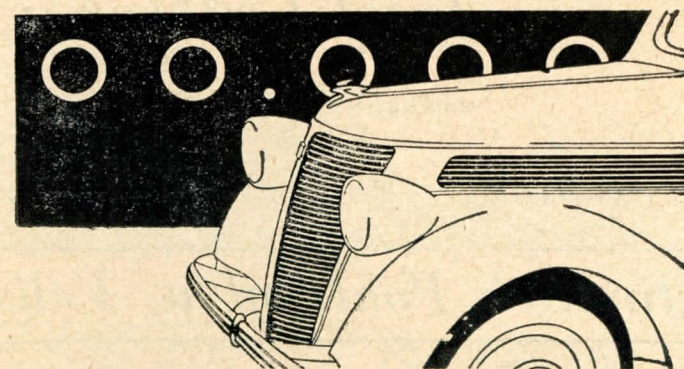
Theodor Keyzlar, .

tiskárna a přádelna

Červený Kostelec

**Akciová společnost
Červeno - Kostecké
přádelny a tkalcovny**

Vůz na statisíce kilometrů...

Stejně jako známé vozy Praga starších typů, jsou i nové modely Lady a Piccolo stavěny tak, aby vydržely déle a více, než od nich čeká i velmi náročný automobilista. – A při tom jsou rychlé, pohodlné, prostorné, tiché, mají centrální mazání, postranní zdvihací zařízení, všude netříštitelné sklo.

ČESKOMORAVSKÁ-KOLBEN-DANĚK, a. s.
automob. odd., Praha X, Karlova 22 • tel. 32051-5, 38641-5

Mechanická tkalcovna lněného a bavlněného zboží

A. Löwy a spol.

Police n. Met.

Jaromír Švorčík, pily, hoblárna
a výroba beden Žabokrký-Hronov

E. Katschner, první česká továrna na brusle, zá-
strče, závěsy kloubové a šrouby v Polici nad Metují

Josef Lederer a syn

mechanická tkalcovna

Náchod

Dobruška

Jindřich Pohl, mlýn, Velké Poříčí

Hronovská elektrárna spol. s r. o.
v Žabokrkách

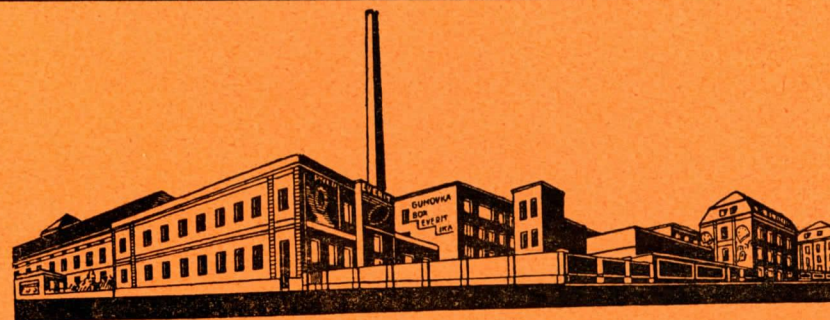
Upozorňuje na výhodné sazby bytové, zemědělské a průmyslové.
Navrhuje a zařizuje účelně a pečlivě elektrické instalace vysokého a nízkého napětí.
Dodává elektrické sporáky, variče, žehličky, ledničky atd. za velmi výhodných podmínek.

Chcete-li si pochutnati, kuřte

Memfis

cigaretu výrazné chuti!

Č e s k á t a b á k o v á r e ž i e .

Vyrábíme :

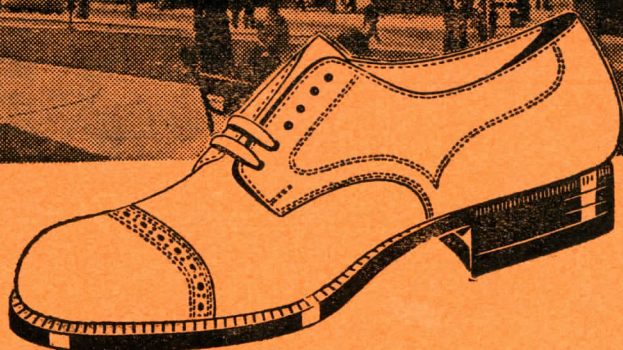
Autopneumatiky, pláště na motokola, motocykly, balony, vy-
sokotlaké pláště pro nákladní vozy, pneumatiky pro hospo-
dářské vozy, autodůše všech rozměrů, pryž a opravný materiál
vůbec. Velopneumatiky a velodůše. Gumové podpatky Box,
imitaci kůže, galošovou gumu, roztokovou gumu atd. Technické
pryžové zboží, pryžové hadice všeho druhu. Gumové podlahy
a koberce. Protiplýnovou výzbroj: protiplýnové masky, obleky,
rukavice, obuv. Transportní pásy, pryžové hnací řemeny, klí-
nové řemeny. Chirurgickou pryž, gumové zahřívací láhve, iri-
gátorové hadice, balonky, pleny. Gumové pláště a pláštěnky
pánské, dámské a dětské. Gumové látky pro nemocnice a růz-
né jiné účely. Gumové míče jedno- a vícebarevné, důše do
míčů, výrobky z tvrdé pryže. Obuv gumová, plátenky, kedsy,
galoše, sněhovky atd. Tento náš bohatý výrobní program je
podpořen dobrou službou technickou i prodejní. ●

**JOS. KUDRNÁČ
& SPOL.**

gumovka v Náchodě
a Pardubicích.

NAVŠTIVTE

ZLÍN město dobrých bot

Rata